

Verslag van een openbaar verhoor

De parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen heeft op 29 september 2022 **de heer Kortmann** als getuige gehoord.

Voorzitter: Van der Lee

Griffier: Israel

Aanwezige leden van de commissie: Van der Graaf, Kathmann, Kwint, Kuik, Van der Lee en Tielen.

Aanvang 9.59 uur.

De **voorzitter**:

Ik verzoek de griffier om de heer Kortmann binnen te geleiden.

(De griffier geleidt de getuige naar zijn plaats in de Enquêtezaal.)

De heer **Kortmann**:

Goedemorgen.

De **voorzitter**:

Van harte welkom, meneer Kortmann, bij de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen.

60 jaar aardgaswinning heeft Nederland veel gebracht, maar kent zeker voor gedupeerden schaduwkanten. De commissie onderzoekt hoe deze schaduwkanten hebben geleid tot het besluit om de aardgaswinning in Groningen te stoppen. Wij willen weten hoe de besluitvorming op cruciale momenten is verlopen en hoe private en publieke partijen hebben samengewerkt bij de gaswinning. Wij onderzoeken de aardbevingen en de ontwikkeling van kennis daarover, de afhandeling van schade veroorzaakt door de bevingen en het proces van het versterken van gebouwen in de provincie Groningen.

U bent lid geweest en voorzitter van de Tijdelijke commissie mijnbouwschade Groningen en u bent nu voorzitter van het Instituut Mijnbouwschade Groningen. In die hoedanigheid gaan we u verhoren als getuige.

U heeft aangegeven de eed te willen afleggen en daarmee de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen. Ik verzoek u daarom te gaan staan.

(In handen van de voorzitter legt de heer Kortmann de eed af.)

De **voorzitter**:

Dan staat u nu onder ede. U mag weer plaatsnemen.

Het verhoor met u zal worden afgenomen door mevrouw Kuik en mijzelf, en mogelijk dat mevrouw Van der Graaf aan het einde van het verhoor ook nog enkele vragen heeft. Dat is duidelijk voor u?

De heer **Kortmann**:

Volstrekt duidelijk.

De **voorzitter**:

Dan gaan we beginnen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Meneer Kortmann, u was van april 2018 tot juli 2020 eerst vicevoorzitter en vervolgens voorzitter van de Tijdelijke commissie mijnbouwschade Groningen. Aansluitend bent u sinds juli 2020 voorzitter van het Instituut Mijnbouwschade Groningen. In deze functies was en bent u verantwoordelijk voor de afhandeling van schade veroorzaakt door gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag bij Norg. In dit verhoor willen we het met u hebben over de werkzaamheden rond de schadeafhandeling van de Tijdelijke commissie mijnbouwschade Groningen en het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Daarbij gaan we onder andere in op de juridische aspecten, de uitvoering van diverse regelingen, de rol van de schade-experts en de verhoudingen met NAM en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

We beginnen bij uw start bij de Tijdelijke commissie mijnbouwschade Groningen. Welke bevoegdheden had die commissie?

De heer **Kortmann**:

Als u het goedvindt, doe ik even een stapje terug. Het is een detail, maar volgens mij zijn wij op 19 maart 2018 gestart, en niet in april. De bevoegdheden waren in grote mate dezelfde als die van het IMG. Wij kregen

de opdracht om de aansprakelijkheid voor schade van de NAM af te wikkelen en te zorgen dat de gedupeerden hun schadevergoeding kregen. Dat is de kern. Daar kwamen we niet toe aan waardedaling en dergelijke vormen van schade; dat is pas bij het IMG het geval geweest. Toen ging het over schade aan gebouwen en werken.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U schetst al het verschil tussen beide. Het betekent ook dat de commissie zelf inhoudelijk de schade moet gaan beoordelen?

De heer **Kortmann**:

Ja, het was eigenlijk een hele bijzondere opdracht. Ik herinner me dat ik werd gebeld door de minister voor Rechtsbescherming in februari 2018 met de vraag of ik voorzitter van de tijdelijke commissie wilden worden, maar dat was destijds in mijn agenda volstrekt niet voor elkaar te krijgen. U weet dat we toen een kwartiermaker hebben gehad in de persoon van Bruno van Ravels. Wij kregen de opdracht om de civielrechtelijke aansprakelijkheid af te wikkelen, maar via een bestuursrechtelijke procedure: dat is uniek. Het kwam eigenlijk op het volgende neer: hoe je dat verder invult, zoek dat maar uit, maar wij hebben wel al een protocol. Er zijn meerdere protocollen geweest, maar hier gaat het over het protocol dat eigenlijk door alle betrokkenen, maar niet door ons, indertijd voor de TCMG is gemaakt.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U gebruikt termen als "zoek het maar uit". Hoe helder was die opdracht voor u?

De heer **Kortmann**:

Misschien moet ik het niet zo onaardig zeggen, maar met stoom en kokend water is toen het besluit genomen om als Staat de aansprakelijkheid van de NAM af te gaan wikkelen. Als je dat helemaal wilt uitwerken in een wet zoals de Tijdelijke wet Groningen, dan kost dat minimaal een jaar. Toen wilde de Staat, de politiek, voor zover ik weet ook uw Kamer, dat er onmiddellijk iets gedaan zou worden. Toen zijn wij dus op basis van een ministerieel besluit aan het werk gegaan, vooruitlopend op die wet die op korte termijn gemaakt zou moeten worden. Dat betekent dat alleen de grote lijnen zijn geschetst. Een van die belangrijke lijnen was overigens wel het protocol, maar wij hebben zelf moeten invullen hoe onze werkwijze et cetera is.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

En hoe doet u dat dan op zo'n moment, als snelheid geboden is maar nog niet alles helder is?

De heer **Kortmann**:

Onze ondersteuning, het "bureau", werd ter beschikking gesteld door de minister en RVO, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Die vervulde daar een belangrijke rol, maar wij hadden toen al de bevoegdheid om ook zelf mensen aan te trekken, die dan wel in dienst van de Staat zouden komen. Die bevoegdheid heb ik nog steeds. Dat is ook nodig, want het is een enorme klus, niet alleen juridisch, maar ook gelet op het aantal mensen, het aantal gedupeerden waarmee je te maken hebt. Wij wilden zorgen dat die gedupeerden goed aan hun trekken zouden komen. Dat betekent dat je ook juristen nodig hebt. Sommige mensen vinden dat verschrikkelijk, maar als je aansprakelijkheid afwikkelt, kun je niet buiten juristen om, vrees ik. Maar daarnaast heb je ook mensen nodig die oog hebben voor wat daar gebeurt. Ik heb daar ook zelf, doordat ik bij veel mensen op bezoek ben geweest, naar bewonersbijeenkomsten ben geweest en met gemeenteraden heb gesproken, heel veel van geleerd. Toen ik hieraan begon in 2018 besepte ik niet wat me te wachten stond.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Wat dat betreft was de opdracht nog niet helder genoeg om goed in te schatten waar u precies mee aan de slag moest.

De heer **Kortmann**:

Laat ik zeggen: de opdracht was globaal. Ik dacht in die tijd: het is eigenlijk helemaal niet zo'n slecht idee om de aansprakelijkheid van de NAM via een bestuursrechtelijke procesgang af te wikkelen, want dan kan het sneller. U kunt ook teruglezen in de verslagen en de kranten uit die tijd dat snelheid toen heel belangrijk was. Meer dan 13.000 zaken hadden bijna een jaar op de plank gelegen. Er kwamen toen snel nieuwe zaken bij. Snelheid maken is belangrijk, maar tegelijkertijd behoort je ook rechtvaardig te zijn en binnen de grenzen van de wet, die wij overigens steeds hebben opgezocht, te blijven, met oog voor de menselijke maat. Dat waren allemaal opdrachten. Er was wel over nagedacht hoe dat te combineren, maar daar moest wel invulling aan gegeven worden. Eigenlijk is het leertraject voor een belangrijk deel achter de rug, maar nog niet helemaal.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Had het ministerie van Economische Zaken en Klimaat dan ook nog invloed op de manier waarop de commissie haar werk uitoefende?

De heer **Kortmann**:

Nee.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Niet?

De heer **Kortmann**:

Mensen in zo'n RVO-organisatie kijken eigenlijk automatisch naar wat het ministerie, de minister ervan vindt. Daarom heb ik in het begin vaak intern moeten roepen: als de minister boos is, vind ik dat niet erg, maar als de Groningers boos zijn, moeten we ons achter de oren krabben en ons afvragen of we het wel goed doen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Was dat weleens zo?

De heer **Kortmann**:

Zeker. Van begin af aan is de lijn geweest om veel contact te hebben met de maatschappelijke organisaties, met name Gasberaad en Bodem Beweging. Dat hebben we ook gedaan. Ook hebben we van begin af aan -- dat geldt voor Van Ravels toen hij nog kwartiermaker was maar ook voor mijzelf -- nauw contact met de regionale overheden gehouden, en overigens ook met EZK. Ten aanzien van alle partijen hebben we steeds gezegd: we zijn wél onafhankelijk, want wij komen hier niet om de Staat of de NAM of de regionale overheden te behagen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dus de invloed van de NAM op uw werk was er niet?

De heer **Kortmann**:

Ik heb zelf nooit contact gehad met de NAM, op één keer na. Ik ben ooit eens gebeld door de directeur van de NAM met de mededeling dat er sprake was van een datalek. Toen heb ik gezegd: dank u wel, ik vind het heel correct dat u mij hierover belt. Het was in ieder geval een datalek aan de kant van de NAM en niet bij ons.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Oké. Inhoudelijk, over de taakuitoefening, had u dus geen contact met de NAM. EZK had dus ook geen invloed op de manier waarop u en uw commissie uw taken uitoefenden. In hoeverre had u de verwachting dat de commissie in staat zou zijn om de schadeafhandeling naar tevredenheid van de bewoners aan te pakken, af te handelen?

De heer **Kortmann**:

Ja, in hoeverre had ik die verwachting? Het was meer hoop, maar met de wetenschap dat je mensen nooit tevredenstelt. In de toelichting op de Tijdelijke wet Groningen staat dat wij een semirechtelijke rol hebben. Wij nemen eigenlijk beslissingen in een gevecht tussen NAM enerzijds en de bewoners, de gedupeerden, anderzijds. Wat je ook als rechter weet, en enige rechterlijke ervaring heb ik wel, is dat je niet altijd beslissingen neemt waarmee de justitiabele, zoals dat met een chic woord heet, de burger, tevreden is.

De **voorzitter**:

U gaf al aan dat bij het vergoeden van schade de wettelijke aansprakelijkheid van de NAM een hele belangrijke rol speelde. Wat houdt deze wettelijke aansprakelijkheid nu precies in?

De heer **Kortmann**:

Dat houdt in dat degene die door mijnbouw ... Laten we hier voor de eenvoud zeggen: gaswinning. Daar valt dan ook gasopslag onder. Degene die door gaswinning schade veroorzaakt, moet die schade vergoeden, ook al treft hem geen schuld. Dat laatste is belangrijk, want dat betekent dat het een risicoaansprakelijkheid is. In Groningen zit er nog een extra bepaling in, het zogenaamde bewijsvermoeden, want als degene die schade veroorzaakt die moet vergoeden, dan moet in beginsel de burger bewijzen dat de schade die hij heeft een gevolg is van die mijnbouw. Dat noemen we het causaal, oorzakelijk verband. Nu is er in het BW speciaal voor Groningen een bepaling opgenomen dat "schade die veroorzaakt kan zijn door het Groningenveld en naar haar aard aardbevingsschade zou kunnen zijn, vermoed wordt dat te zijn". Dat betekent dat de NAM het tegendeel moet bewijzen. Dus de NAM moet dan bewijzen -- althans "voldoende aannemelijk maken", in de woorden van de Hoge Raad -- dat die schade geen gevolg is van mijnbouw maar door iets anders is veroorzaakt. De NAM is buitenspel gezet, dus wij -- en dat had ik in het begin niet helemaal door -- hadden als TCMG en hebben nu als IMG de dankbare taak om te kijken of dat bewijsvermoeden is

weerlegd, ontzenuwd. Daarmee wek je de indruk tegenover de gedupeerden te staan, terwijl wij steeds het gevoel hebben gehad -- en dat willen wij ook -- zo goed en zo kwaad als kan op te komen voor de belangen van de Groningers, de Drenten, en een enkele Fries.

De **voorzitter**:

Brengt de wettelijke aansprakelijkheid van de NAM ook beperkingen met zich mee voor het IMG als het gaat om de afhandeling van schade? En zo ja, welke beperkingen zijn dat?

De heer **Kortmann**:

Die beperkingen zijn groot. Dat komt doordat de verwachting van de Groninger is: ik heb schade en het IMG is er om die schadeproblematiek op te lossen. Overigens merk ik op dat dat in debatten over dit onderwerp ook vaak de opvatting van uw Kamer is: waarom doet het IMG niet meer? Maar als wij bij wet de opdracht krijgen om de aansprakelijkheid van de NAM af te wikkelen en niet de ruimte krijgen om meer te doen dan die wettelijke aansprakelijkheid af te wikkelen, dan kun je problemen die in de praktijk spelen vaak niet oplossen. Ik kan het voorbeeld geven van de vier huizen in een straat waarvan de deskundigen hebben gezegd: hier is aardbevingsschade, maar bij het vijfde huis niet. Ik denk dat een bestuursorgaan dat beleidsvrijheid heeft, dan vaak zou zeggen: we nemen ze allemaal mee. En dat is in de praktijk misschien nog goedkoper ook. Wij hebben die bevoegdheid niet. Ik heb die regelmatig aangekaart in Den Haag, tot aan ministerieel niveau toe, maar zeker in mijn periodieke overleggen met ambtenaren. Ik heb ook in het openbaar bij herhaling gezegd: ik ben daar ongelukkig mee. Daar was begrip voor. Het is niet zo dat Den Haag zei: nee, dat willen we niet, dat moeten we niet doen. Men zei: ja, dat begrijpen we. Maar het tempo om daar iets aan te doen, was laag. Er zit nu in het tweede deel van de Tijdelijke wet Groningen een haakje waarmee we meer kunnen doen.

De **voorzitter**:

Daar komen we straks nog even op terug. Ik wilde nog even met u naar een ander moment. Dat speelt in juli 2019. Dan doet de Hoge Raad de uitspraak dat EBN vanwege zijn aandeel in de maatschap eigenlijk mede-exploitant van het Groningenveld is en in die zin ook aansprakelijk kan worden gesteld. In hoeverre heeft dat nou invloed op uw mandaat of biedt het u mogelijkheden om niet alleen de NAM aansprakelijk te stellen maar

eventueel ook EBN en daarmee de Staat, want EBN is een volledige staatsdeelneming?

De heer **Kortmann**:

Uiteraard ken ik dat arrest. Ik vind het ook een heel belangrijk arrest. Het lijkt me ook in de toekomst een heel belangrijk arrest als het gaat om de vraag hoe de verhouding tussen Staat en NAM wordt afgewikkeld. Maar daar ga ik niks over zeggen, want dat is niet mijn taak, tenzij u zegt: daar moet meer over gezegd worden. Ik wilde mij beperken tot mijn rol als voorzitter en vicevoorzitter van de TCMG en als voorzitter van het IMG. De wet geeft de opdracht om de aansprakelijkheid van de NAM, dus van één van de twee mijnbouwexploitanten, af te wikkelen. Dat betekent dat wij niet voortdurend tegen de Staat kunnen zeggen: gij zijt ook aansprakelijk. Althans, daar kunnen we niet op acteren. Maar intern zeg ik het regelmatig.

De **voorzitter**:

Maar u bent ook jurist.

De heer **Kortmann**:

Zeker.

De **voorzitter**:

En ik ben geen jurist. U moet werken op basis van een wet. Dat heeft u duidelijk gemaakt, maar de Hoge Raad doet ook een uitspraak. Dat heeft toch ook een bepaalde juridische status. Waarom kunt u, als zelfstandig bestuursorgaan, daar geen beroep op doen? Wilt u mij uitleggen waarom dat niet kan?

De heer **Kortmann**:

Ik zal het proberen. Soms is het een zegen om geen jurist te zijn. Ik zal proberen uit te leggen waarom dat zo is. De Hoge Raad heeft gezegd: EBN -- maar je kunt ook zeggen "de Staat" -- is naast de NAM de mijnbouwexploitant en is derhalve naast de NAM voor 100% aansprakelijk voor de schade. Wij moeten de aansprakelijkheid van de NAM afwikkelen. De burger kan de Staat aanspreken, maar niet via ons. Want dan zouden we de aansprakelijkheid van de Staat aan het afwikkelen zijn. Ik weet niet of dat bewust uit de wet is gehouden. Ik kan me ook heel goed voorstellen dat toen die wet werd gemaakt, in ieder geval de wetgever zich onvoldoende bewust was van de aansprakelijkheid van de Staat, althans dat niet heeft meegenomen.

De **voorzitter**:

Oké. Op de website van het Instituut Mijnbouwschade staat onder andere dat u "mijnbouwschade ruimhartig af moet handelen". Wat verstaat u onder "ruimhartigheid"?

De heer **Kortmann**:

in het gesprek voorafgaand aan mijn benoeming in de TCMG heb ik aan de minister voor Rechtsbescherming gevraagd: wat betekent dat eigenlijk? Want in mijn ervaring, ook als plaatsvervangend rechter, kun je alleen de werkelijke schade vergoeden, dus wat betekent "ruimhartig schade vergoeden"? Daar kreeg ik geen duidelijk antwoord op. Hoe interpreteren wij dat? Ik denk dat wij op vele plaatsen de grenzen van de wet opzoeken. Laat ik het anders zeggen. Niet dat wij "de grenzen opzoeken", maar in geval van twijfel geven we steeds het voordeel van de twijfel aan de gedupeerde. Dat is een van de vormen van ruimhartigheid. Het tweede punt -- u zult misschien verbaasd zijn dat ik dat zeg -- is de manier waarop wij het bewijsvermoeden toepassen. In de wet staat alleen maar: er is een bewijsvermoeden. Als je die wettekst leest, dan lijkt dat alleen boven het Groningenveld te zijn en boven de gasopslag Norg. Ik ga niet de hele geschiedenis langs, maar wij passen het bewijsvermoeden toe tot de rand die ongeveer 35 kilometer buiten de kern van dat gasveld ligt. Om het iets helderder te maken: tot iets boven Assen passen wij dat bewijsvermoeden toe. Dat betekent dat ook de burgers die daar wonen van het bewijsvermoeden profiteren, terwijl de natuurkundige kans op schade aan die rand 1 op 10.000 is. Dat hebben we op een ruimhartige manier gedaan. Het tweede voorbeeld -- daarna zal ik stoppen, anders ben ik te veel aan het woord -- is de vergoeding van de immateriële schade. Toen wij daarmee gestart zijn, lag er een rapport van de commissie-Verheij, een rapport van drie hoogleraren die deskundig zijn op het terrein van de immateriële schadevergoeding. Dat rapport adviseerde als maximale vergoeding drie keer €1.000 per gezin, dus niet per persoon: dat is maximaal €3.000. Wij hebben een andere weg gevolgd, en die komt uit op €5.000 per individu, per volwassene.

De **voorzitter**:

We komen straks nog apart terug op de immateriële schade.

De heer **Kortmann**:

Dat begrijp ik.

De **voorzitter**:

Ik werd toch even getriggerd door wat u zei: in dat ruimere gebied, dus die 35 kilometer daaromheen ook nog, is de kans 1 op 10.000.

De heer **Kortmann**:

Aan de rand, hè?

De **voorzitter**:

Ja, aan de rand. Hoe zeker weet u dat?

De heer **Kortmann**:

In het leven is niks 100% zeker, maar dit is wat de deskundigen, in dit geval zijn dat met name TU Delft en TNO, tegen ons hebben gezegd. Ik moet u eerlijk zeggen: voor mij is dat een discipline die ik maar heel beperkt beheers, maar ik heb aangenomen dat dit juist is. Ik heb geen reden om iets anders aan te nemen.

De **voorzitter**:

In een interview in Het Financieele Dagblad van 18 januari van dit jaar zegt u dat "de Groningers en Drenten iets anders van ons verwachten" en dat ook de politiek verwacht dat u de problemen oplost. Waarom lukt het u niet om hun verwachtingen waar te maken?

De heer **Kortmann**:

Omdat ik onvoldoende bevoegdheden heb.

De **voorzitter**:

Welke bevoegdheden zou u graag willen hebben?

De heer **Kortmann**:

Laat ik met een voorbeeld beginnen. De NCG, nu weer onderdeel van EZK maar daarvoor van Binnenlandse Zaken, heeft een knelpuntenpot van 100 miljoen euro. De NCG kan dus, als het een knelpunt tegenkomt, dat probleem oplossen door gebruik te maken van die knelpuntenpot. Het heeft daarin beleidsvrijheid. Ik heb een aantal keren in Den Haag gezegd: het lijkt mij heel goed om het IMG ook zo'n pot te geven, met uitbreiding van bevoegdheden. Want je kunt wel zo'n pot hebben, maar je moet ook bevoegd zijn. Dan krijgen we namelijk meer ruimte in gevallen waarin wij zeggen: ja, het klopt allemaal wel langs de lijn van de juridische aansprakelijkheid, maar de oplossing die eruit komt, is in die omgeving, in

dat geval, niet bevredigend. Vrij recent, kort voor het zomerreces, hebben ook de regionale overheden nog eens herhaald dat het goed zou zijn als het IMG meer bevoegdheden zou krijgen.

De **voorzitter**:

Ik kom daar straks weer op terug naar aanleiding van de evaluatie van de wet die net is verschenen. Maar mag ik nu concluderen dat u op dit moment eigenlijk nog niet de bevoegdheden en een bijbehorend budget heeft om de schade op een manier af te handelen die u wenselijk acht?

De heer **Kortmann**:

Dat is een juiste conclusie.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dan kom ik op het punt van de beoordeling. De beoordeling van de schademeldingen wordt gedaan door schade-experts. De Tijdelijke commissie mijnbouwschade en later het IMG maken gebruik van die oordelen van de schade-experts. Hoe lukt het de TCMG om voldoende schade-experts te vinden?

De heer **Kortmann**:

Toen wij in 2018 startten met de TCMG, waren ons 50 schade-experts beloofd, maar er waren er 15. Dan denk je: ik ga gewoon een aantal bureaus aanschrijven om te kijken of ze voor ons willen werken. Maar, en ook dat was weer een leertraject voor mij: dat bleek Europees aanbesteed te moeten worden omdat wij overheid zijn. We hebben toen dus een Europese aanbesteding gedaan, die ook in relatief korte tijd -- maar dan ben je toch meer dan een halfjaar kwijt - is uitgebreid. Eind dat jaar hadden we er toen rond de 200 of 240, maar die getallen heb ik niet scherp in mijn hoofd, en op een gegeven moment hadden we zelfs ver boven de 500 experts rondlopen. Die waren dus via een Europese aanbesteding gecontracteerd. Op dit moment werken ongeveer 350 experts voor ons. Dat zijn onafhankelijke experts, dus niet in dienst van het IMG.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Het zijn er nu 350. In het begin van dit verhoor gaf u al aan dat snelheid van belang is. Dat wordt ook verwacht. Dan moet u beginnen met 15 experts en

een aanbestedingstraject in. Had dit sneller of anders gekund met hulp, misschien van de overheid?

De heer **Kortmann**:

Kijk, bij de voorbereiding van de totstandkoming van de TCMG ben ik niet betrokken geweest. Ik hoor met name door uw enquête dingen die ik niet wist. Ik begrijp dat er lange tijd ook is gesproken over een compensatiefonds. Overigens heb je daar ook deskundigen voor nodig, maar op een iets andere manier. Maar het idee om het af te werken langs de lijn van de aansprakelijkheid van de NAM is vrij laat opgekomen. Tegen mij had de overheid wel gezegd dat ik er een stuk of 50 zou krijgen, maar het lukte haar niet om dat voor elkaar te krijgen. Waarom weet ik niet, maar ik weet wel dat het helemaal niet zo makkelijk is. Het binnenhengelen van die vier partijen heeft veel aandacht en veel inspanning gekost en wij waren buitengewoon blij dat we op een gegeven moment aanzienlijk meer experts hadden. Om het nog verder te versnellen, zijn we ook met verschillende systemen gaan werken. Want de snelheid die u noemt, is belangrijk. Mensen verwachten dat ze geen jaren hoeven te wachten, maar dat was in het verleden wel zo. Snelheid is ook een onderdeel van rechtvaardigheid. Je kunt wel zeggen "u hebt recht op schadevergoeding", maar als je jaren moet wachten, dan is dat geen rechtvaardige manier. Denk ook aan de spanning bij de Groningers: het was voor hen bijvoorbeeld veel belangrijker dat ze van ons te horen kregen wannéér ze het besluit zouden krijgen dan dat ze van ons te horen kregen óf ze ooit een besluit zouden krijgen. Ze wilden weten waar ze aan toe waren. Ze zijn lange tijd in onzekerheid gelaten. En zeker in de eerste fase hebben wij dat ook niet meteen kunnen oplossen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Nee. Dan loopt u dus aan tegen regelgeving waardoor het echt vlot van start gaan nog op zich laat wachten?

De heer **Kortmann**:

Niet alleen tegen regelgeving maar ook tegen logistieke problemen die weinig met regelgeving te maken hebben. U moet zich voorstellen: als iemand schade heeft en daar dus een expert naartoe moet, dan moet er eerst een afspraak gemaakt worden. Die experts komen niet alleen uit het hoge Noorden, maar die komen overal vandaan. Dat vraagt dus een enorme organisatie. Die hebben we ook opgezet. Toen wij met de TCMG startten, hadden we ongeveer 150 mensen op het bureau, nu lopen daar rond de 750 mensen rond. En dan zegt iedereen: hoe kan dat nou, werken jullie wel

efficiënt? Maar dat is het beeld naar buiten toe. Als ik het uitleg, dan zeggen heel veel mensen: God, dat wist ik helemaal niet! Dus het is een hele operatie die we moeten doen. Wij zijn dus ook zelf op stoom moeten komen om met voldoende snelheid zaken te kunnen afwickelen. Een van de redenen, eigenlijk de belangrijkste reden, van die stuwmeerregeling, waar u ongetwijfeld ook op terug wilt komen ...

Mevrouw **Kuik** (CDA):
Zeker.

De heer **Kortmann**:
... was dat we toen vonden dat we onvoldoende snelheid maakten en dat dat niet verantwoord was tegenover de Groningers.

Mevrouw **Kuik** (CDA):
Laten we het nog even hebben over die schade-experts. We horen geluiden vanuit verschillende hoeken dat die niet voldoende deskundig zouden zijn, omdat hun opleiding onvoldoende is. Welke criteria hanteert u voor die schade-experts?

De heer **Kortmann**:
Die kan ik zo uit mijn hoofd niet opsommen, maar die schade-experts moeten aan kwaliteitseisen voldoen. Dat burgers soms de indruk hebben dat die lang niet allemaal deskundig zijn, heeft te maken met het feit dat er regelmatig wordt gewerkt met het model dat de opname in huis door een opnemer gebeurt, die geen schade-expert is, en dat op het bureau de schade-expert aan de hand van de foto's van de opname beoordeelt of het aardbevingsschade is. Er is altijd nog een tweede paar ogen dat het dan nog een keer controleert. Deze methode wordt algemeen aanvaardbaar geacht en is ook door de rechter getoetst. Dat klinkt raar, want ik ben er helemaal niet voor dat we in beroep moeten procederen tegen een Groninger, maar het is soms wel fijn om te zien dat een rechter toetst wat we doen en dat je ook weet: hé, we denken niet alleen zelf dat het in orde is, maar dat vindt de rechter ook. In sommige gevallen gaat dat tot de hoogste rechter, de Afdeling bestuursrechtspraak, aan toe.

Mevrouw **Kuik** (CDA):
Zoals u het vertelt, kan daar dan ook ruis ontstaan tussen degene die de opname van de schade doet en daar misschien ook een kwalificatie aan geeft

richting de inwoner en degene die de foto's bekijkt op een kantoor en daar een oordeel velt?

De heer **Kortmann**:

Als u mijn vraagt of dat kán, dan moet ik antwoorden: ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Gebeurt dat vaak?

De heer **Kortmann**:

Als u het zo vraagt, dan zeg ik: voor zover ik weet, niet. Ik was natuurlijk niet degene uit mijn bestuur die zich bezighield met de deskundigenbureaus. Een van de andere bestuursleden had dat in portefeuille. Uiteindelijk gaat het er vooral om hoe je eigen uitvoeringsorganisatie met die deskundigenorganisaties omgaat, maar daar hebben we als bestuur behoorlijk bovenop gezeten, omdat we op sommige momenten het idee hadden: het gaat niet goed genoeg.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Nee, want op een gegeven moment blijkt dat er verschil is tussen de beoordelingen van experts. Dat wordt ook geconstateerd door de Tijdelijke commissie. Hoe komt het dat die beoordelingen zo verschillend zijn?

De heer **Kortmann**:

Er zijn zeker verschillen tussen deskundigen. In het rapport van AEF zie je ook dat er altijd verschillen zullen zijn. Dat komt omdat de objecten verschillend zijn, omdat de omgeving waarin het oordeel gegeven wordt lang niet altijd dezelfde is en omdat het uitmaakt of iemand die schade heeft aan zijn keuken, een IKEA-keuken of een bulthaup-keuken heeft. U mag dat doorhalen als hier geen reclame mag worden gemaakt. Dat soort dingen spelen, maar daarnaast ... Laat ik nog even benadrukken: we zijn zelf naar buiten gekomen met die verschillen. Dat hebben we heel bewust gedaan. Ik heb ook gezegd dat daar waar verschillen onverklaarbaar zijn omdat de gevallen zodanig vergelijkbaar zijn dat daar niet zo'n groot verschil zou moeten zijn, ik dat eigenlijk onaanvaardbaar vind. Zo heb ik het toen gezegd en dat vind ik nog steeds. We hebben verschillende dingen gedaan: we hebben dat beoordelingskader verfijnd, gepreciseerd, overigens in nauwe samenwerking met de deskundigenbureaus. Daarnaast hebben we -- ik kan ook nog een aantal andere dingen noemen, maar ik denk dat dit ook van belang is -- nog niet zo lang geleden de aanvullende

vastevergoedingsregeling ingevoerd om juist de verschillen die zijn ontstaan, te mitigeren, te verzachten.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U zegt: die verschillen in beoordeling tussen experts vonden wij onacceptabel en daarom is het kader aangepast. Klopt dat?

De heer **Kortmann**:

Het is altijd lastig als iemand herformuleert wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd dat er gevallen waren die naar ons idee vergelijkbaar waren en waar de verschillen niet verklaarbaar waren, en dat wij dat eigenlijk onaanvaardbaar vinden. Maar je moet ontzettend voorzichtig zijn met te zeggen: die gevallen zijn vergelijkbaar. We hebben een uitgebreide analyse gemaakt. Eigenlijk was een van de conclusies van die analyse dat veel verschillen niet zo onverklaarbaar zijn als ze op het eerste gezicht lijken. Maar er bleven onvergelijkbare verschillen over. Voor ons was het belangrijk dat dat in de beleving van de gedupeerden heel anders over kwam: die vonden dat er verschillen waren die tot grote onrechtvaardigheid leidden. Wij hebben nagedacht over de vraag wat we daaraan konden doen. Bij herhaling hebben we aan de minister gevraagd -- dat was al voor de tijd van Vijlbrief - - om daar wat aan te doen. Dat kon op sympathie rekenen, maar er gebeurde niks. Toen hebben we -- ik moet het goed formuleren -- de randen van onze bevoegdheden opgezocht door die aanvullende vastevergoedingsregeling te maken. Wij dachten dat dit juridisch kon en hebben advies gevraagd aan de landsadvocaat of dit mocht en of dit binnen onze bevoegdheid viel. Als overheidsorgaan hebben wij namelijk niet alleen met het burgerlijk recht rekening te houden maar ook de beginselen van behoorlijk bestuur in acht te nemen. Dat laatste gaf ons het idee om zo'n aanvullende vergoedingsregeling te maken. Dat hebben we ook op eigen kracht gedaan, omdat we vonden dat we niet langer op het ministerie moesten wachten.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Er kwam dus een aanvullende vergoedingsregeling, maar u gaf ook aan dat het beoordelingskader werd aangescherpt. We zien dat die aanscherping toch ook tot een gemiddeld lagere uitkering van schadevergoeding leidt. Kunt u mij hierin meenemen? Als regels worden aangescherpt, in hoeverre hebben we het dan nog over dat andere woord, waar we het in het begin over hadden: "ruimhartig" omgaan met de schade die mensen hebben?

De heer **Kortmann**:

Ik begrijp uw vraag. Het beoordelingskader is bijgesteld en verfijnd om twee redenen. Dat gebeurde vanwege de verschillen tussen deskundigen, maar een andere belangrijke reden was dat wij geconstateerd hadden dat het aantal aanvragen in de randen van het gebied, waar de kans ongeveer 1 op 10.000 is, groter of minstens even groot was als in de kern. Dat vonden wij raar op basis van de logica. Je zou denken dat daar dan wel kleinere bedragen worden uitgekeerd, maar ook dat was niet het geval. Het kwam zelfs regelmatig voor dat in die randen hogere bedragen werden uitgekeerd. Daarnaast speelde het probleem van de diepe bodemdaling, waarvan steeds meer deskundigen zeiden: die kan niet tot directe schade leiden. Nou, die combinatie van factoren is een reden geweest om enerzijds op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten van Delft en TNO, en anderzijds op basis van onze eigen ervaringen en die gekke constatering -- namelijk: wat is er toch een enorm verschil tussen deskundigen en tussen de rand van het gebied en de kern -- het beoordelingskader bij te stellen en verfijnen. Is de vergoeding daardoor ook veel lager geworden? Dat is veel lastiger te bepalen dan op het eerste gezicht lijkt: het is zeker zo dat het ertoe geleid heeft dat in de randen minder vergoedingen en lagere vergoedingen worden toegekend. Daar zijn wij best blij mee, want dat past in de logica. Dat is geen kwestie van ruimhartigheid. Als wij heel vaak schade zouden vergoeden waarbij er geen sprake is van aardbevingsschade, dan doen we het ook niet goed. Rechtvaardigheid betekent ook: je moet wel geven wat de mensen toekomt, maar je moet geen schadevergoeding gaan betalen als het de mensen eigenlijk niet toekomt. We horen mensen namelijk ook zeggen: moet je eens kijken wat die allemaal gekregen heeft.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Maar dan zou het om schade gaan die niet gerelateerd is aan aardbevingen?

De heer **Kortmann**:

Maar dat was natuurlijk de grote vraag. Als je in de randen meer aanvragen krijgt dan in de kern, terwijl de kans op schade in de randen minimaal is -- want 1 op de 10.000 is in ieder geval niet groot -- dan is het heel gek dat daar meer aanvragen vandaan komen. Dan doe je dus iets niet goed. Wij hebben toen voor een praktische aanpak gekozen, en zijn met die deskundigen om tafel gaan zitten en hebben hun gevraagd: "Wat vinden jullie hier nou van? Want wij snappen het niet". En die deskundigen zeiden: wij snappen het ook niet. Toen is er gezamenlijk -- want binnen het IMG hebben we ook deskundigen -- gekeken waar dat dan in zit. Wij denken dat

een van de belangrijke oorzaken dat bewijsvermoeden is -- dat is natuurlijk een nouveauté, iets nieuws in de wet -- en dat de ene deskundige daar anders mee omging dan de andere. Heel belangrijk: wij mogen deskundigen in individuele zaken geen instructies geven.

De **voorzitter**:

Ik wil even met u doorgaan op dat bewijsvermoeden dat u dient te hanteren. Dat is sinds eind 2016 geïntroduceerd in de Mijnbouwwet. Op welke manier gebruikt u nu dat bewijsvermoeden?

De heer **Kortmann**:

Overeenkomstig de wet, die zegt: als schade naar haar aard aardbevingsschade zou kunnen zijn, dan gaan wij ervan uit dat de schade die gemeld wordt aardbevingsschade is. Dit geldt tenzij dat bewijsvermoeden wordt weerlegd, dus tenzij de deskundige "nee" zegt. Dan is de vraag hoe duidelijk de deskundige dat moet zeggen. 100% weet je dat nooit. De Hoge Raad heeft in het arrest dat u aanhaalde, gezegd dat voldoende aannemelijk moet zijn dat er een andere oorzaak is. Wij zijn een stap verder gegaan naar aanleiding van het paneladvies uit 2019; dat was aan het begin van onze werkzaamheden. Toen hebben we tegen dat panel gezegd: we willen handvatten hebben voor de deskundigen, want voor die deskundigen is het hartstikke moeilijk om zo'n abstract begrip als bewijsvermoeden goed te hanteren. We wilden dus een advies hebben met praktische handvatten. Dat is er ook gekomen. In dat paneladvies staat dat de deskundige niet alleen moet zeggen dat het aannemelijk is dat er een andere oorzaak is, maar ook moet zeggen wat die andere oorzaak dan is. Dat moet ook de enige oorzaak zijn. Als het een andere oorzaak is die mogelijk samen met bevingen schade heeft veroorzaakt, dan is het bewijsvermoeden niet weerlegd, want dan zijn er twee samenlopende oorzaken, waarvan er één aardgaswinning is, en dan is de NAM, de Staat gewoon voor 100% aansprakelijk.

De **voorzitter**:

Dus als er een andere evidente en aantoonbare oorzaak voor de schade wordt aangewezen, is het bewijsvermoeden weerlegd?

De heer **Kortmann**:

Ja.

De **voorzitter**:

De heer Meiborg heeft in zijn verhoor gezegd -- hij was overigens een van de leden van dat panel dat u net noemde ...

De heer **Kortmann**:

Zeker.

De **voorzitter**:

... dat TCMG en IMG en de experts eigenlijk onvoldoende erop letten of die andere evidente en aantoonbare oorzaak wel overeenkomt met de datum waarop schades zijn veroorzaakt. Wat is uw reactie daarop?

De heer **Kortmann**:

Ik vind het altijd lastig om iets te zeggen als het over personen gaat, zeker in het openbaar. Ik ken zijn stelling. Die is bekend en die heeft hij vele malen geponeerd. Die is ook vele malen getoetst. Zowel de rechtbank Noord-Nederland, waar hij die kwestie een aantal keren aan de orde stelde, als de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is van oordeel dat de manier waarop wij het bewijsvermoeden toepassen, juist is. Dus ik kan alleen maar zeggen: er is een discussie. Hij heeft in dat verhoor -- ik heb het gezien -- ook brieven aangehaald. Die brief die wij aan hem geschreven hebben, als reactie op zijn stelling dat wij het onjuist doen, heb ik bewust mede laten ondertekenen door het bestuurslid Van Buuren, die ook in dat panel heeft gezeten. Dat was dus een van de panelleden. Die brief die wij hebben gestuurd, is mede gebaseerd op gesprekken die wij met Piet van Staalduinen hebben gehad, de technicus die hij hier zelf aanhaalde en die ook in dat panel heeft gezeten. Ik ken dus zijn opvatting, maar het kan niet zo zijn dat de opvatting van de heer Meiborg de enige juiste is.

De **voorzitter**:

Kunu u mij uitleggen hoe dan getoetst wordt of die andere en evidente oorzaak ook het tijdstip verklaart waarop bepaalde schades zijn veroorzaakt. Hoe wordt dat dan intern getoetst?

De heer **Kortmann**:

Wij vragen een deskundige om advies. Die deskundige beoordeelt die situatie. Die weet wat er nodig is voor weerlegging van het bewijsvermoeden. Binnen het bureau van deskundigen kijkt een tweede paar ogen naar het advies zoals het aan ons wordt uitgebracht. En bij ons wordt het deskundigenadvies getoetst aan ons beoordelingskader. Meer kun je niet

doen. En als dat voldoende overtuigend in dat rapport staat, dan accepteren wij dat. Als bestuur zijn wij zelf inhoudelijk onvoldoende deskundig, zij het dat wij er één ingenieur in hebben zitten. Nu weer; er heeft net een wisseling van de wacht plaatsgevonden. Dat betekent niet dat als je ingenieur bent, je dit soort buitengewoon ingewikkelde dingen goed kunt beoordelen. Maar dit soort mensen hebben we wel binnen ons bureau, en die hebben ze zeker ook binnen de vier deskundigenpartijen.

De **voorzitter**:

In de stukken lezen we ook terug dat de funderingsschade door TCMG en IMG niet standaard als mogelijke mijnbouwschade wordt beoordeeld. We hebben eerder van getuigen gehoord dat funderingsschade eigenlijk altijd als mogelijke mijnbouwschade zou moeten worden beschouwd. Waarom neemt u daar een ander standpunt over in?

De heer **Kortmann**:

Als ik u goed begrijp, zegt u: funderingsschade wordt niet standaard als mijnbouwschade beoordeeld.

De **voorzitter**:

Ja.

De heer **Kortmann**:

Het is heel goed mogelijk, heb ik mij laten leren, dat schade aan funderingen ook door andere oorzaken dan mijnbouw kan ontstaan. We zien op het ogenblik in heel Nederland volop funderingsschade, onder andere in het rivierengebied maar ook bijvoorbeeld in Gouda; dat zijn bekende plaatsen.

De **voorzitter**:

Maar daar geldt het bewijsvermoeden niet.

De heer **Kortmann**:

Nee, maar daar wordt de funderingsschade vaak veroorzaakt door een verandering van waterstand. In Groningen -- het zijn voorbeelden, er zijn ook nog allerlei andere redenen -- zijn er bijvoorbeeld de veengebieden. Als daar de waterstand verandert, komt het veen boven water te liggen en dan kan er veenoxidatie plaatsvinden of houtpaalrot -- dat is ook zo'n andere oorzaak. Dan kan het dus heel goed zijn dat die funderingsschade niet is veroorzaakt door mijnbouw, maar dan zal de deskundige moeten verklaren en voldoende aannemelijk moeten maken dat dát de andere oorzaak is. Ik

heb een fraai voorbeeld, dat over heel veel huizen gaat. Ik weet niet of die casus bij u langsgekomen is, maar het is wel een bekende in Woltersum. Daar was veel schade aan funderingen, bij naar ik meen alles bij elkaar 160 huizen. Daar zeiden én de deskundigen van het IMG én de deskundigen van de NCG -- want daar speelde ook versterking -- dat de schade aan de funderingen níét veroorzaakt was door gaswinning. Ik was heel blij dat de betrokken partijen, met de gemeente Groningen in de persoon van wethouder Van der Schaaf voorop, toen hebben gezegd: hier moeten we wat aan doen. Wij zijn daar gezamenlijk om de tafel gaan zitten en hebben, dankzij het feit dat er partijen bij betrokken waren die wel beleidsruimte hadden, een oplossing gezocht die het volgende inhield: het is mogelijk dat bij een aantal van die huizen die funderingen nu vergoed worden, hoewel dat geen aardbevingsschade was. Dat is dan dus ook geen schadevergoeding op basis van de Tijdelijke wet Groningen, maar je kunt het een soort tegemoetkoming of overheidscompensatie noemen, een vorm van hulp die daar geboden was.

De voorzitter:

Daar wil ik toch even op door, niet op deze case maar meer op wat er in de loop der jaren gebeurt, omdat er zeker in de beginjaren toch ook aanwijzingen waren dat funderingsschade helemaal niet werd meegenomen in de beoordeling. Dus mijn eerste vraag is: wordt bij de beoordeling door de experts van IMG op dit moment altijd ook naar de fundering gekeken en wordt die schade meegenomen in de schadeafhandeling?

De heer Kortmann:

Ik heb mij laten vertellen dat de NAM alleen de schade bovengronds liet beoordelen. Ik weet dat niet uit eigen wetenschap, maar dat heb ik mij laten vertellen. Wij hebben van begin af aan, ook in de TCMG-tijd, gezegd: schade die een gevolg is van mijnbouw, van gaswinning, vergoeden we. Dat kan ook ondergrondse schade zijn. Dus de stelling dat wij niet naar funderingen keken, is in ieder geval nooit door ons onderschreven. De opdracht aan die deskundige was om te kijken welke schade een gevolg van mijnbouw is. Het kan dat die deskundige zegt: gezien hetgeen ik bovengronds constateer, heb ik geen aanleiding om ook ondergronds onderzoek te doen. Dat hoort bij zijn vak en niet bij het vak van een jurist. Dus het kan dat dat gebeurt.

De voorzitter:

In het regeerakkoord van het nieuwe kabinet is ook nog weer specifiek aandacht gegeven aan funderingsschade.

De heer **Kortmann**:

Ja.

De **voorzitter**:

Maar is dat noodzakelijk? Wat is daar voor u de betekenis van? Want u zegt: we kijken er al naar.

De heer **Kortmann**:

Zeker. In het regeerakkoord is daar aandacht aan besteed. Ik wil niet zeggen dat het daardoor komt, maar de brief die wij als IMG hebben geschreven aan de ministers van EZK en Binnenlandse Zaken -- toen zat de versterking nog bij Binnenlandse Zaken -- heeft daar zeker aan bijgedragen. In die brief werd het basisprobleem beschreven. Iemand heeft €30.000 schade aan zijn muren bovengronds. De deskundigen zeggen: die fundering is inderdaad niet in orde, maar dat komt niet door gaswinning. Hoe kun je nou van mensen verwachten dat ze boven de grond gaan repareren als dat probleem onder de grond blijft bestaan? Want als die fundering slecht blijft, dan gaat het daarboven weer kapot bij de eerste de beste behoorlijke beving. Dat zou een normaal, verstandig mens niet doen, dus dat mag je ook niet van de Groningers en Drenten vragen. Het probleem is dan wel: wie kent die vergoeding toe? Wij hebben en hadden de bevoegdheid niet: dus ministers, doe daar wat aan! Dat was de vraag. Die brief zit ongetwijfeld bij uw stukken.

De **voorzitter**:

We hadden het er net ook even over dat experts tot verschillende conclusies kunnen komen. Er is ook aan gewerkt om de verschillen kleiner te maken. Ik moet denken aan mevrouw Postma-Doornbos, die in haar getuigenis ook vertelde over haar broer die zijn schade niet vergoed kreeg, terwijl de buurman die wel vergoed kreeg. Hoe gaat u nou om met dat soort verschillen in de praktijk?

De heer **Kortmann**:

Ik kan alleen maar zelf iets zinvols zeggen over casussen die vergeleken moeten worden als ik beide dossiers heb gezien. Daar moet je de nodige feitenkennis voor hebben. Ik heb dit verhoor niet gevolgd. Ik ben vooral bezig om te zorgen dat er uitkeringen worden gedaan. Ik kan helaas niet alles volgen wat hier gezegd wordt. Wij zien dat bij bezwaren nogal eens het argument naar voren wordt gebracht: luister eens, maar mijn buurman heeft wél wat gekregen. Als wij of de bezwaaradviescommissie -- in een aantal

gevallen wordt die eerst ingeschakeld -- reden zien om nog eens ter plaatse te gaan kijken en ook die buurman mee te nemen -- als dat mag van de buurman, want daar moet je toestemming voor hebben -- dan doen wij dat. De casus waar u nu naar vraagt, ken ik niet, dus daar moet ik mij helaas ...

De **voorzitter**:

Maar dan meer in algemene zin. U heeft beschreven dat er heel weinig was toen u moest beginnen. U zei: we zijn een lerende organisatie, we ontwikkelen ons. Op welke manier wordt nou ook intern af en toe geëvalueerd hoe vergelijkbare gevallen worden beoordeeld? Wat voor mechanismen zijn er om voordat iemand zelf bezwaar aantekent, zelf al te kijken: doen we het wel goed?

De heer **Kortmann**:

Ik begrijp uw vraag heel goed. Eind 2019, zeg ik uit mijn hoofd, kwamen bij ons, ook uit de eigen organisatie, berichten door van: die verschillen tussen deskundigen zijn soms toch wel groot. Daarvan hebben we toen gezegd: we moeten die deskundigen meer gaan volgen. Dat hebben we zelfs op individueel niveau gedaan. Bijvoorbeeld: zijn er bepaalde deskundigen die voortdurend afwijzen? Want dat zou gek zijn. Het tweede wat we gedaan hebben, is proberen die deskundigen meer onderling te laten praten en dilemma's te laten bespreken. Het waren vier bureaus. Die bureaus werden natuurlijk allemaal aangestuurd door de eigen organisatie. We hebben gezegd: als die bureaus te los van elkaar opereren, dan ontstaan er mogelijk verschillen die ongewenst zijn. Dat is ook gebeurd. Op de laatste plaats hebben we dat beoordelingskader verfijnd. Dat houdt in dat die deskundigen bij zo'n beoordeling dezelfde soorten stappen moeten nemen. Ik geef u een voorbeeld: er waren aanvankelijk vrij forse verschillen tussen het aantal schades die deskundigen in een huis constateerden. Want wat de deskundige doet, is eerst kijken hoeveel schades er in een huis zitten als er schade wordt gemeld. Die kijkt dus niet alleen naar de schade die de benadeelde, de gedupeerde, meldt, maar die kijkt naar alle schade in dat huis. Per schade is vervolgens de vraag of er een oorzakelijk verband met gaswinning is. Dat vraagt nogal wat, en dat is uitgewerkt in dat beoordelingskader. Wij noemen dat een "verfijning" omdat die stappen veel preciezer zijn gezet. Wij denken ook dat dat nu tot meer eenheid heeft geleid.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dan toch nog even het volgende. Hoe kijkt u ernaar, vanuit gezond verstand en kijkend naar hoe we omgaan met het vertrouwen van Groningers, als de

buurman de schade wel vergoed krijgt en diegene zelf niet, ook met het oog op de opdracht om het vertrouwen te herstellen? Dat is toch heel lastig uitlegbaar?

De heer **Kortmann**:

Wij proberen onze taak uit te voeren op een rechtvaardige en voortvarende manier, en met oog voor de menselijke maat. Dat betekent dat als wij de klacht en het verwijt horen dat er sprake is van ongelijke behandeling, wij ons dat terdege aantrekken. Iedere situatie is in beginsel verschillend. Dus het komt voor, en dat is ook niet te vermijden. We hebben ook de NAM/CVW-tijd geanalyseerd om te kijken of er toen verschillen waren. Die waren er zeker. Ik denk dat er ook verschillen zijn als je met veel deskundigen werkt. Dat zit lang niet altijd in de persoon, maar ook dan zijn er verschillen. Er blijven dus verschillen bestaan, maar als die verschillen onverklaarbaar zijn, moet je proberen er iets aan te doen. Een van de dingen die we gedaan hebben was de invoering van de VES, de vaste vergoeding voor eerste aanvragers. Daar werken we nu een tijd mee. Je kunt best zeggen dat dat een succesvolle regeling is, waar veel mensen tevreden over zijn. Maar de oude aanvragers, bij wie in het verleden schade is afgewezen, hadden niet de mogelijkheid om een beroep te doen op zo'n VES-regeling. De oude aanvragers, die minder dan €5.000 hebben gekregen, hebben niet de mogelijkheid gekregen om te kiezen voor een forfaitaire vergoeding van €5.000. Met die aanvullende vastevergoedingsregeling willen wij zorgen voor een zekere gelijktrekking. Die moet nog ingevoerd worden, maar we hebben wel aangekondigd dat we dat gaan doen. De uitvoering daarvan is niet zo heel eenvoudig, maar dat krijgen we voor elkaar. Tot mijn vreugde weet ik dat wat wij nu op eigen houtje, op grond van eigen bevoegdheid hebben gedaan, ook omarmd wordt door EZK, door de heer Vijlbrief.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Oké. Dat is dan een concrete maatregel om ook het gevoel van rechtvaardigheid meer recht te doen.

De heer **Kortmann**:

Ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Nog even over dat proces. U geeft aan: als iemand bezwaar maakt, kunnen we nog een keer kijken. De snelheid is van belang; dat zeiden we aan het begin van het verhoor. Is het dan ook nog een overweging om gezien het

belang van snelheid niet altijd precies nog weer ergens achteraan te gaan maar om ook te kijken naar wat nou redelijk is als het om dezelfde huizen, dezelfde straat gaat? Is het dan, in het kader van rechtvaardigheid versus het belang van snelheid, nodig om het elke keer toch precies uit te zoeken?

De heer **Kortmann**:

We hebben indertijd de stuwmeerregeling "uitgelokt". We waren niet bevoegd; de minister heeft die regeling op ons voorstel gemaakt. Die leidde tot snelheid, omdat wij vonden dat het te langzaam ging. Voor de vastevergoedingsregeling, de VES-regeling, geldt hetzelfde. Natuurlijk moeten we niet op iedere cent kijken; dat is ook helemaal niet nodig. Verder kijken we nu -- maar dat is minder gemakkelijk dan op het eerste gezicht lijkt -- of we de forfaitaire regelingen, die zo goed blijken te bevallen, niet ook op grotere schadebedragen kunnen toepassen. Daarnaast hebben we de al genoemde aanvullende vastevergoedingsregeling. Die hebben we aangekondigd om te zorgen dat dat gevoel van ongelijkheid in ieder geval gedempt wordt.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dus daar is over nagedacht en daar zijn in het proces aanpassingen op gedaan.

De heer **Kortmann**:

Ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dan ga ik naar het zogenaamde "effectgebied". Kunt u aangeven wat dat "effectgebied" nou is?

De heer **Kortmann**:

We hebben indertijd natuurlijk in dank geconstateerd dat de wetgever zei dat het bewijsvermoeden geldt. Maar de wetgever zei niet waar dat bewijsvermoeden dan geldt. Dat het niet in Nijmegen geldt, dat is wel duidelijk. Maar als ik u vraag of het in Assen, in Zwolle of in Leeuwarden geldt, dan is het al een stuk lastiger. Daarom hebben wij eind 2018 aan het u bekende panel van deskundigen gevraagd om ons te adviseren over hoe dat bewijsvermoeden door deskundigen moest worden toegepast. Let wel: wij werkten met vele deskundigen, dus het moesten praktische handvatten zijn en niet een heel ingewikkeld stelsel. Dat was het verzoek aan het panel.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Waarom kwam dat verzoek?

De heer **Kortmann**:

Omdat wij dat zelf niet wisten.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Kwamen er veel verzoeken uit gebieden waarvan jullie het idee hadden: het gaat te ver buiten het gebied?

De heer **Kortmann**:

Nee, wij hadden niet het idee dat het te ver ging, maar we zaten wel met de vraag: hoe ver gaat het? Het maakt een enorm verschil voor de positie van de bewoner, van de burger, of die een beroep kan doen op dat bewijsvermoeden of dat die zelfstandig moet bewijzen dat er een causaal verband is.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dus u vraagt een panel. Op welke manier is dat effectgebied dan vastgesteld?

De heer **Kortmann**:

Dat panel heeft indertijd twee criteria voorgesteld. Het ene was een grondversnelling van 2 millimeter per seconde, met nog een onzekerheidscorrectiefactor. Ik ga het u niet proberen uit te leggen, want dan gaat de jurist iets uitleggen wat ook zijn discipline niet is. Dat is nooit verstandig. Dus het ene criterium was de versnelling van 2 millimeter per seconde met een correctiefactor, en het andere criterium was 6 kilometer van de rand van het Groningenveld en 6 kilometer van de rand van de gasopslag Norg. Dat waren de twee criteria. Dat waren heel ruimhartige criteria. Dat betekent dat het een heel groot gebied omvatte. Onze stelling was: wij worden geacht ruimhartig te vergoeden, dus kunnen we beter een te ruim gebied hebben, met het gevaar dat sommige mensen een vergoeding krijgen die er, als je het heel precies zou kunnen uitzoeken, eigenlijk geen recht op hebben, dan dat we een te krap gebied krijgen en er mensen zijn die geen vergoeding krijgen, terwijl die, als je heel nauwkeurig zou kunnen kijken, wel een vergoeding hadden moeten kunnen krijgen. Dat is de spanning waarmee we te maken hadden.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Was dat de opdracht die het panel ook had meegekregen: kijk nou ruimhartig? Of heeft u zelf gezegd: we moeten het ruimhartig doen?

De heer **Kortmann**:

We hebben tegen het panel wél gezegd dat wij de opdracht hadden ruimhartig te handelen. Dat zeggen we ook tegen de deskundigen. Dat zit in de haarvaten van de organisatie.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

In september 2020 legt het IMG de behandeling van ongeveer 1.500 schademeldingen uit twee delen van het effectgebied stil en laat onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid van schade door mijnbouw daar. Waarom besloot u tot nader onderzoek? We hebben het net over dat panel gehad. Dat had dat jaar ervoor, in 2019, nog een advies uitgebracht over het effectgebied.

De heer **Kortmann**:

Dat panel had een advies uitgebracht over het effectgebied. Wij constateerden dat steeds meer deskundigen in die gebieden zeiden: hier is het bewijsvermoeden weerlegd. Dat vonden wij gek. Steeds meer zeiden dat het weerlegd is. Een deel hield vast aan het standpunt: het is niet weerlegd, dus er komt vergoeding. Anders geformuleerd: wij vonden dat daar een ongelijkheid werd gecreëerd die niet gewenst was. Als wij die dossiers toen niet "on hold" -- zoals dat in slecht Nederlands heet -- hadden gezet, niet stil hadden gelegd, en als wij toen hadden gezegd "we nemen een beslissing op basis van die adviezen", dan waren er heel veel afwijzende beslissingen geweest, op basis van de weerlegging door de deskundigen. Toen hebben wij gezegd: er was al een rapport uit 2018, maar wij willen een nog uitgebreider onderzoek hebben. Toen hebben wij Delft en TNO gevraagd om dat nader te onderzoeken. De uitkomst van dat rapport van Delft en TNO was: diepe bodemdaling -- dan praat je over 3 kilometer diepte -- kan niet leiden tot directe schade aan de oppervlakte. Maar in een kleine tussenpassage stond: "Het is niet uitgesloten dat diepe bodemdaling wel kan leiden tot verandering van de waterstand, en die verandering van de waterstand kan weer leiden tot schade aan de oppervlakte, maar daar doen wij" -- omdat wij daar niet deskundig genoeg voor zijn, maar zo werd het niet gezegd -- "verder geen uitspraken over". Toen hebben wij aan Deltares, ook weer een club die op dit punt bij uitstek de deskundigheid binnen Nederland bezit, gevraagd: kijk of er in die gebieden waarvan wij nu zeggen dat daar geen directe schade is,

sprake kan zijn van indirecte schade. Dat heeft Deltares ook uitgezocht. Dat betekent dat er binnen de stukjes die zijn afgevallen als gebied waar het bewijsvermoeden van toepassing was, toch weer in de Deltaresvlekken het bewijsvermoeden wel geldt. Dat is hartstikke ingewikkeld allemaal en moeilijk uit te leggen aan de mensen, maar voor ons ook moeilijk om anders aan te pakken.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U maakt zich dus zorgen over het feit dat u steeds meer afwijzingen op meldingen van schade ziet. Daarom komt er een extra onderzoek en uit dat onderzoek blijkt ook weer dat er onzekerheid is. Dus gaat Deltares aan de slag, en dan zijn er vlekken waar het wel zou gelden en stukken waar het niet geldt.

De heer **Kortmann**:

Ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Hoe gaat u daar dan mee om?

De heer **Kortmann**:

Wij hebben die vlekken in kaart gebracht en als een huis dat binnen zo'n vlek ligt, schade meldt, dan geldt daar het bewijsvermoeden. Kijk, er bestaat behoorlijk wat misverstand over wat we toen gedaan hebben. Die norm van 6 kilometer hebben we afgeschaft, omdat dat eigenlijk een onvoldoende onderbouwde norm was om het bewijsvermoeden aan te nemen. Dat was voortschrijdend inzicht op basis van kennis. Maar de cirkel van Huizinge loopt voor een heel groot deel over die gebieden van 6 kilometer heen. Dus wat er in werkelijkheid afviel, zijn twee relatief kleine lobben. Dat kunt u zien op de kaartjes die u ook bij de stukken heeft ontvangen. Daar geldt het bewijsvermoeden niet meer. In die lobben zitten dan ook weer die Deltaresgebiedjes. Ik vind het zelf al ingewikkeld, dus ik begrijp heel goed dat het dat voor die burgers al helemaal is, maar wij wisten en weten niet hoe we het anders hadden moeten doen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

In het gebied rond de gasopslag van Norg wordt het bewijsvermoeden, met uitzondering van een aantal deelgebieden, niet meer toegepast. Het IMG schrijft dan, in reactie op commentaar van een bewoner, op zijn website:

"De aanpassing van het effectgebied diepe bodemdaling volgt direct uit onze wettelijke taak". Welke wettelijke bepalingen dwongen IMG hiertoe?

De heer **Kortmann**:

Dat wij allemaal maar schade mogen vergoeden als er een causaal verband is tussen de schade en de gaswinning.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

En uit het onderzoek bleek dat dat in die gebieden niet aan de hand was?

De heer **Kortmann**:

Nee. Dus vaak is daar wel schade, maar de vraag is of die een gevolg is van gaswinning. Als je al te gemakkelijk zegt "dit hele gebied valt onder het wettelijk bewijsvermoeden", heb je het probleem dat heel veel mensen denken: omdat het wettelijk bewijsvermoeden hier van toepassing is, wordt de schade die ik heb, vergoed". Maar dan wordt er een stap overgeslagen. Ja, de schade wordt dan vergoed, tenzij het bewijsvermoeden is weerlegd. Als dan steeds meer deskundigen zeggen dat het bewijsvermoeden weerlegd is, moet je ontzettend oppassen om zo'n gebied te handhaven als een gebied waar het bewijsvermoeden geldt. Want dan krijgen ze met de ene hand het bewijsvermoeden, dat met de andere hand door de weerlegging wordt afgewezen. Dus wat je met de ene hand geeft, neemt de andere hand terug.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Heeft u de gevolgen voor de bewoners in het gebied -- dan bedoel ik eigenlijk het hele gebied, dus beide stukken -- meegenomen in uw overwegingen om het effectgebied in te perken? Speelt dat dan nog een rol?

De heer **Kortmann**:

Zeker, en dat doet pijn. Kijk, de taak die wij hebben, is duidelijk. Wat wij konden doen, hebben wij toen ook gedaan, namelijk tegen de minister van EZK zeggen: luister eens, dit gaan wij doen omdat wij vinden dat het niet anders kan, maar dat gaat natuurlijk wel voor onvrede in die gebieden zorgen, omdat de mensen die daar nu nog zitten en erbuiten vallen, zullen zeggen: ja, maar in het verleden is hier wél een vergoeding toegekend. Maar het feit dat in het verleden eigenlijk op onjuiste gronden een vergoeding is toegekend, betekent niet dat je die fout mag herhalen. Dat is heel vervelend. Wij hebben niet de bevoegdheid om iets te doen aan dat gevoel van ongelijkheid tussen burgers. Wat we tegen Den Haag, tegen de minister hebben gezegd, is: jullie hebben wel de bevoegdheid om daar iets aan te

doen, dus doe daar nou iets aan, want je merkt de sociale onrust in die gebieden omdat mensen gelijkheid verwachten.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Ja, het is lastig te begrijpen voor een hoop bewoners. Geeft u hier nou mee aan dat u de minister heeft gevraagd om meer coulance te kunnen betrachten? Dus: de wetgeving noodzaakt mij tot strakkere regels, maar gezien de verhoudingen tussen mensen en de heersende onvrede ...

De heer **Kortmann**:

We hebben zelf wel iets gedaan. Wij kunnen op grond van onze discretionaire bevoegdheid een overlastvergoeding toekennen. Wij hebben tegen de mensen in dat gebied die hebben zitten wachten en uiteindelijk toch een afwijzende beslissing kregen, gezegd: omdat u zolang hebt moeten wachten, krijgt u als overlastvergoeding €1.000. In een aantal gevallen is dat toch een relatief gering bedrag. Omdat wij daar zelf ook best een rotgevoel bij hadden, hebben wij toen tegen de minister gezegd: wij geven jou graag in overweging om daar iets aan te doen. Het is lastig voor mensen om te begrijpen dat wij ons aan de wet houden, maar ik zou ...

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Nog even om het scherp te krijgen: dwong die wet het IMG nou om extra onderzoek te gaan doen na al dat advies van het panel?

De heer **Kortmann**:

Ja. Als je zegt dat je alleen mag vergoeden als de NAM daar op grond van het BW aansprakelijk voor is -- dat is de wettelijke regel -- en wij op grond van deskundigenrapporten constateren dat steeds vaker gezegd wordt ...

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Wat is de orde van grootte als u zegt dat er steeds meer wordt afgewezen?

De heer **Kortmann**:

Ja ... vele tientallen. Ik weet het niet precies, maar het is niet zo dat het een incident was. Er lag een rapport uit 2018 van de TU Delft -- daar beriepen die deskundigen zich ook op -- dat diepe bodemdaling niet tot directe schade leidt. Toen hebben wij gezegd: wij gaan niet op zo'n oud rapport af, want de inzichten van de wetenschap veranderen ook. En toen hebben we om een nieuw rapport gevraagd.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Sommige mensen vallen dan buiten het gebied. Welke weg staat voor hen open om bezwaar te maken?

De heer **Kortmann**:

Die kunnen bij het IMG bezwaar aantekenen. Na advies van een onafhankelijke bezwaaradviescommissie besluiten wij al dan niet op bezwaar, zoals een gemeente dat doet bij een bouwvergunning. Ze kunnen ons besluit op bezwaar aanvechten bij de bestuursrechter van de rechtbank. Daarna kunnen ze nog in beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

En de drempel om aan te tonen dat er een causaal verband is, is voor die mensen veel hoger, want het wettelijk bewijsvermoeden geldt niet.

De heer **Kortmann**:

Nee, nee, nee. Die rechtbank toetst onze beslissing. Hij kijkt of die beslissing op bezwaar van het IMG juist is. Vervolgens toetst de Afdeling bestuursrechtspraak of de beslissing van de rechtbank juist is. Dat gaat dus niet om de vraag of er wel of geen bewijsvermoeden is. Die toetst of wij terecht hebben gezegd ...

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Het gaat eerst over de beslissing.

De heer **Kortmann**:

Ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Helder.

De **voorzitter**:

Toch nog even op dit punt. Door die onderzoeken te doen en het bewijsvermoeden wel in die Deltaresgebieden maar niet in die andere gebieden van toepassing te verklaren, hoeft ook niet meer te worden aangetoond dat er evident een andere oorzaak is, omdat het bewijsvermoeden niet meer geldt.

De heer **Kortmann**:

Dat is juist.

De **voorzitter**:

Terwijl dat onderzoek is gebaseerd op een statistische aanname dat de kans zo klein is dat er een bepaalde grens wordt getrokken, maar daarmee niet is uitgesloten dat sommige van die gevallen wel degelijk aardbevingsschade zijn. Is dat ook juist?

De heer **Kortmann**:

Ik begrijp uw redenering, maar het gaat erom: hoe baken je het effectgebied af?

De **voorzitter**:

Dat snap ik, maar ...

De heer **Kortmann**:

Dat is begonnen met dat ...

De **voorzitter**:

Dat heeft u uitgelegd, maar mijn vraag is als volgt: zou het nog steeds zo kunnen zijn, ook al is die kans heel klein, dat in die gebieden waar het bewijsvermoeden niet meer van toepassing is verklaard, toch aardbevingsschade zou kunnen voorkomen? Kan dat?

De heer **Kortmann**:

Ja. Tenminste, ik ben geen technisch deskundige maar ik sluit dat niet uit. Maar als de burger die stelling inneemt, zal die op z'n minst aannemelijk moeten maken dat het hier anders is dan ...

De **voorzitter**:

Heeft die nou de mogelijkheid om dat aan te tonen in een bezwaar- en beroepsproces via de bestuursrechter? Of moet hij dan naar de burgerlijke rechter gaan om in een civiele case de aansprakelijkheid van de NAM in zijn of haar geval te proberen aan te tonen?

De heer **Kortmann**:

Nee. Ik moet voorzichtig zijn, want ik ben geen bestuursrechtsjurist maar een jurist civiel recht, maar ik denk dat ik dat hier wel kan zeggen: als de burger bezwaar maakt en als bezwaar aangeeft "luister eens, maar hier is er wel sprake van aardbevingsschade", dan zal de bestuursrechter daarnaar kijken, want die behandelt dat bezwaar en die kan zelfs de zaak integraal

opnieuw doen. Maar die behandelt in ieder geval het bezwaar binnen de grenzen die de burger zelf aangeeft.

De **voorzitter**:

Oké. Bij de beoordeling van de schademeldingen hanteren TCMG en IMG een vast proces. Wat vindt u nou een redelijke doorlooptijd voor de afhandeling van een schademelding?

De heer **Kortmann**:

Wij proberen de normale zaken binnen een halfjaar af te wikkelen.

De **voorzitter**:

Wat zijn de feitelijke cijfers?

De heer **Kortmann**:

Ik kan ze ongeveer opzoeken, maar laat ik zeggen: bij 45% tot 50% halen we dat halfjaar, bij de overige zaken duurt dat langer. Ik kijk even of ik die cijfers snel kan vinden in de stukken die ik bij me heb. Als het om de langlopende zaken gaat, hadden we een halfjaar geleden een kleine 4.000 zaken, 3.983 zaken, die langer dan een jaar dienden. Dat zijn er nu 3.284, dus het zakt iets. Maar daar zitten ook de specials in. Wij noemen het "specials", als het om monumenten, agrarische bedrijven en mkb-bedrijven gaat. Daarbij is de problematiek vaak een stuk ingewikkelder en duurt het langer.

De **voorzitter**:

We hebben gezien dat op de website van het IMG op 2 december 2021 stond dat van de fysieke schadeclaims 35% binnen een halfjaar is afgehandeld en de gemiddelde tijd tot een besluit 235 dagen bedraagt. Zijn die cijfers verbeterd?

De heer **Kortmann**:

Nee, dat durf ik zo niet te zeggen.

De **voorzitter**:

Toch lukt het dan nog niet om de doelstelling van een gewenste of redelijke afhandeltermijn te realiseren. Welke maatregelen neemt u nu om die achterstanden weg te werken en daarna te voorkomen?

De heer **Kortmann**:

Een van de manieren is door nog meer mensen te zetten op de afdeling die

bezwaren behandelt. Daar zijn we ook volop mee bezig, maar over het algemeen is het altijd en overal neerzetten van meer mensen niet altijd een verbetering. Een tweede manier is de volgende. Nou zeg ik iets waar ik geen verwachtingen mee wil wekken, maar we zijn er nu mee bezig: is het niet mogelijk om bij bezwaren gewoon meteen de telefoon te pakken in plaats van je e-mails of brieven te overleggen, zodat bezwaren mét de mensen worden besproken en er op die manier een oplossing kan worden gevonden? Dat is ook meer conform de menselijke maat, maar het vraagt wel om een andere organisatie en het vraagt ook dat er lager in je organisatie -- "lager" is een vervelend woord -- mensen zitten die dat kunnen. Want veel mensen, ook die bij ons werken, zijn het niet gewend om zelf beslissingen te nemen. Die hebben dan de neiging om in de organisatie te escaleren en dat leidt dan tot vertraging. Dus we kijken er goed naar, want het is voor ons een punt van zorg.

De voorzitter:

U noemde al even de stuwmeerregeling en u noemde ook al even de €5.000-regeling. Die laatste was dan voor bewoners die voor de eerste keer schade meldden. Ze konden dan zonder uitgebreid onderzoek een vergoeding krijgen. Wat is de reden om met name bij beperkte schade snel en zonder uitgebreid onderzoek te betalen?

De heer Kortmann:

Wacht even, ik verstond het laatste ...

De voorzitter:

Wat is de reden om met name bij beperkte schade snel en zonder uitgebreid onderzoek te betalen?

De heer Kortmann:

De reden ... Kijk, uitgangspunt is dat we graag zo snel mogelijk zaken willen afhandelen. We merken bij gedupeerden dat voortvarendheid, een beetje binnen redelijke termijn afhandelen, buitengewoon belangrijk wordt gevonden en dat het ook pijn doet als dat niet gebeurt. Dus wachten, wachten, wachten is niet goed. Daar zijn wij zelf ook van overtuigd. Bij kleinere bedragen is het natuurlijk makkelijker om te zeggen: die doen we forfaitair af. Dat hebben we ook een beetje afgekeken bij verzekeraars. Als je een kleine autoschade hebt, dan stuurt de verzekeraar lang niet altijd een expert, dan wordt die schade afgedaan. Mensen moeten dat wel zelf willen en daarom kunnen ze kiezen voor zo'n forfaitaire regeling, maar zijn ze niet

verplicht om voor zo'n regeling te kiezen. Bij grotere bedragen is dit wat lastiger, zij het dat we gezien het relatieve succes van de vastevergoedingsregeling, de forfaitaire regeling, wel aan het kijken zijn of we die op grotere schaal kunnen invoeren. Het steekt ons, in ieder geval mij, dat er soms onevenredige kosten aan de deskundigenrapporten worden uitgegeven. Daar moet een zekere redelijke verhouding zijn tussen de kosten die je maakt om vergoeding toe te kennen en de hoogte van de vergoeding. Dat is een ander argument dan de snelheid, maar ook een argument.

De voorzitter:

En hoe zit het op het punt van de rechtvaardigheid, dat relatief kleine schades snel en forfaitair worden afgehandeld, terwijl de complexe schades - u noemde het zelfs de "specials"; dan gaat het om grote bedragen maar ook ingrijpende gevolgen, ook voor de bedrijfsvoering van boeren of van mkb'ers -- niet zo'n behandeling krijgen?

De heer Kortmann:

Omdat bij die grote schades het schadebeeld compleet verschillend kan zijn. Bij die kleine schades gaat het vaak over zeg maar soortgelijke schades, van scheuren in muren tot en met krimpscheuren, waarbij de kosten van herstel niet enorm hoog zijn. Die €5.000 komt natuurlijk niet helemaal uit de lucht vallen. Die zat indertijd ook al bij de stuwmeerregeling. Bij de kleinere schades is dat de bovenkant van het gemiddelde. Sommige mensen die denken zelfs wat meer schade te hebben, kiezen toch voor die forfaitaire regeling, omdat ze van het gedoe af zijn. Is dat rechtvaardig? Ik denk het wel. Ik denk ook dat best een flinke groep meer krijgt dan de werkelijke schade is. Maar is het rechtvaardig om als we denken "nee, u krijgt dan te veel", een deskundige in te schakelen waarvan het rapport €5.000 kost? Dan geef je €3.000 aan de benadeelde, €5.000 aan de deskundige en ben je onder de streep €8.000 kwijt, terwijl we nu in één keer €5.000 geven.

De voorzitter:

Dat kostenargument snap ik, maar er zit ook een ander argument aan vast. Mevrouw Top heeft in haar verhoor ook aangegeven dat ze het onjuist en onrechtvaardig vindt dat bewoners met grotere schade, die dus vaak in de kern van het aardbevingsgebied wonen, wel te maken krijgen met heel uitgebreide causaliteitsonderzoeken, terwijl dat bij de kleine schades niet meer gebeurt. Ik snap het kostenargument, maar vanuit rechtvaardigheid gezien: is dat te verdedigen?

De heer **Kortmann**:

Ik heb in mijn vak wel iets met rechtvaardigheid te maken. Dat is best een veelomvattend begrip. Zaken in tempo afwikkelen, dus snelheid, maakt onderdeel uit van rechtvaardigheid. Lang moeten wachten op een beslissing is onrechtvaardig. Die kleine zaken kun je snel afdoen. Als je kijkt ... Dat doen we allemaal in het leven, we proberen te kijken: is deze reparatie de kosten waard? Hier: is het het waard om voor zo'n kleine schade heel veel inspanning te betrachten voor de vaststelling? Dan kom je vaak tot het oordeel: nee. De gedupeerden zijn buitengewoon tevreden over die vastevergoedingsregeling. Van alle regelingen scoren we daar ook het hoogste. We zijn, zoals ik al vertelde, aan het kijken of je ook bij grotere schades zo'n kant op zou kunnen, maar veelal, niet altijd, is het beeld zo verschillend dat je toch nader naar de schade moet kijken om de uitkering te doen.

De **voorzitter**:

Dan redeneert u weer vanuit de aansprakelijkheid van de NAM. U gaf ook aan: ik heb eigenlijk behoefte aan een soort schadefonds, aan ruimere bevoegdheden.

De heer **Kortmann**:

Ja.

De **voorzitter**:

Welke keuzes zou u maken als dat geregeld wordt en u niet meer zo strikt vastzit aan die aansprakelijkheid van de NAM? Zou u die causaliteitsonderzoeken dan gaan inperken bij de complexere gevallen? Wat wordt daar dan mogelijk?

De heer **Kortmann**:

Voorzitter, u stelt een vraag die, laat ik zeggen gevaarlijk is.

De **voorzitter**:

Dan moet u dat echt uitleggen, wat daar gevaarlijk aan is.

De heer **Kortmann**:

Ja, dat ga ik doen. Ik denk zelf dat de weg die in Groningen is gekozen, namelijk om de problemen van de Groningers op te lossen langs de aansprakelijkheidsweg, wel werkt maar verre van optimaal is. Ik geef u, op het gevaar af dat de staatssecretaris daar niet erg blij mee zal zijn, het

voorbeeld van de dorpenaanpak. Ik vind het als basisidee helemaal niet zo gek dat je, vooral in de kern, zegt: we pakken dorpen aan. Maar dan moet je niet de dorpen aanpakken als het gaat om huizen die versterkt moeten worden, maar dan moet je die dorpen straat voor straat aanpakken -- naar mijn idee, hè.

De **voorzitter**:

Ja.

De heer **Kortmann**:

Als je als overheid op afstand gaat staan en kijkt "wat is daar gebeurd?": voor een groot deel is het achtergebleven economisch gebied in Nederland en het zou heel goed als daar wat aan gebeurt. We hebben met z'n allen in Nederland een enorm profijt gehad van de gasbaten die daar zijn ontstaan. Als je dan herstelt en geen gevoel van sociale ongelijkheid wil creëren, moet je niet in een straat alleen de pandjes meenemen die toevallig volgens berekeningen versterkt moeten worden of waarvoor de aansprakelijkheid van de NAM vaststaat, maar dan moet je zeggen: we knappen ... Want daar is dat dorp, daar is de regio mee gebaat, daar is het achterstallige ... Ik zeg maar even "het achterstallige Groningen", met het gevaar dat de Groningers nu boos worden. Ik bedoel: waar economische achterstand is. Knap dat op en neem ver afstand van al die deskundigenrapporten en versterkingsrapporten. Probeer dat op een wijze manier te doen. Dat is een soort deltaplan voor die dorpen, vooral in de kern, want daar is natuurlijk ook het grootste leed geweest, denk ik, zowel in de vorm van schade als in de vorm van beleving. De vraag is nu, en ik ben blij dat ik daar niet over hoeft te beslissen, of je zo'n grote omslag nog kunt maken en zou willen maken, want het is wel heel ingrijpend.

De **voorzitter**:

En daarom vindt u het gevaarlijk, omdat het ...

De heer **Kortmann**:

Nee, nee, ik ben niet zo ...

De **voorzitter**:

Ik was toch benieuwd waarom u dat woord gebruikte.

De heer **Kortmann**:

Nee, ik vond het een gevaarlijke vraag omdat ik nu iets opentrek waar

mensen misschien helemaal niet aan willen beginnen en die discussie ook niet willen.

De **voorzitter**:

Oké. Ik zie dat we al best wel een lange tijd bezig zijn. Het lijkt me verstandig om even te schorsen. Ik vraag de griffier om u naar buiten te geleiden.

Ik schors de vergadering tot 11.45 uur.

De vergadering wordt van 11.27 uur tot 11.44 uur geschorst.

De **voorzitter**:

We gaan weer verder. Ik geef het woord aan mevrouw Kuik.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

We hebben maandag een verhoor gehad met mevrouw Postma-Doornbos. Zij verklaarde in haar verhoor dat binnen haar gezin de afhandeling van schade en de versterkingsoperatie tot medische klachten leidden. Onderzoekers van Gronings Perspectief doen al sinds 2016 onderzoek naar de psychische impact van de gaswinningsproblematiek. Keer op keer tonen zij aan dat mensen die meermaals schade hebben gehad, minder gezond zijn. Was u bekend met het feit dat mensen medische klachten hadden door schadeafhandeling?

De heer **Kortmann**:

Dat is mij meerdere keren ter ore gekomen, ja.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Heeft u dan ook contact gehad met de onderzoekers van Gronings Perspectief over hun bevindingen?

De heer **Kortmann**:

Wij hebben verschillende keren contact gehad met Gronings Perspectief -- niet speciaal hierover. Het punt is natuurlijk wel uitvoerig aan de orde geweest bij het opzetten van onze regeling voor vergoeding van immateriële schade.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Vormde die impact van de schadeafhandeling op bewoners voor u ook de aanleiding om het schadeproces aan te passen?

De heer **Kortmann**:

Ik geloof niet dat ik kan zeggen dat we dat specifiek om die reden aangepast hebben, maar we hebben wel ... We beseften ook dat een eenvoudige en toegankelijke regeling, waarbij we zo voortvarend mogelijk werken, in vele opzichten van belang is, onder meer voor het psychisch welbevinden van mensen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dus het heeft wel meegespeeld, het was een van de redenen om een aanpassing te doen?

De heer **Kortmann**:

Ja, maar u moet zich voorstellen: wij hebben te maken met honderdduizenden aanvragen. Tot nu toe zijn er meer dan 300.000 aanvragen bij ons binnengekomen. Alleen dat al: hoe werk je dat af? Dat is een majeure opgave. We zijn indertijd begonnen met fysieke schade, dus scheuren en dergelijke. Tot nu toe zijn er daarvan 173.000 binnengekomen. Dat probeer je dan op een manier te doen waarbij je ook oog hebt voor die mensen. In een aantal schrijnende gevallen hebben we ook geprioriteerd. Ik praat over ziektes, over -- ik ben zelf bij veel mensen op bezoek geweest -- gevallen waarin gezinnen echt ontwricht zijn. Die komen voor. Dat is iets waar we proberen zo veel mogelijk oog voor te hebben, maar juist door die grote aantallen zijn er ongetwijfeld ook mensen die buiten beeld blijven en soms zelfs ook niet in beeld willen komen. Voortvarendheid is iets belangrijks en daar past eerlijk gezegd ook wel bij dat we die forfaitaire regeling hebben gemaakt. Dat is niet alleen maar om kleine schades af te doen, maar ook om, zoals ik er bij aangegeven heb, waar dat mogelijk is schades ook snel af te doen. Het idee dat alles traag zou gaan: dat is niet zo. Tenminste, dat lijkt me niet juist als u bedenkt dat van die 312.000 schademeldingen er iets van ruim 280.000 zijn afgewikkeld. Het laatste wat ik wil doen is mezelf op de borst kloppen als IMG, maar het is natuurlijk wel een prestatie die er niet om liegt.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U gaf aan dat u bij verschillende mensen thuis bent geweest. Wat treft u dan aan? Heeft u een voorbeeld waarin u ons mee kan nemen? Wat doet het met mensen? Heeft dat misschien nog gevolgen gehad voor de inrichting van het proces?

De heer **Kortmann**:

Ik zal u twee korte voorbeelden geven. Een uit mijn TCMG-tijd. Ik ben mee op bezoek gegaan toen een AOS-melding, een acuut onveilige situatie, opgenomen werd door de deskundigen. Een boer ontving mij in de huiskamer met een herdershond aan een dikke ketting die precies tot een meter bij mij vandaan kon komen. Dan denk je: dat moet een heel onplezierig gesprek geweest zijn. Dat was een goed gesprek. Maar ik moet zeggen, ik was onder de indruk van de impact op de man zelf van die acuut onveilige situatie. De deskundigen spanden bij de schuur een rood lint waar hij niet achter mocht komen. Toen dacht ik: ik weet niet of ik, als dat bij mijn schuur zou gebeuren, vervolgens niet meer achter dat lint zou komen. Ik begreep die boer wel. Ik heb een tweede geval; ik zou er twee noemen, maar ... Dat is een geval, ook uit de eerste tijd, waarin mensen hun huis moesten ontruimen maar er niet uit wilden; mensen op leeftijd, wat we vaak zien. Dat is natuurlijk iets verschrikkelijks. Je moet als IMG of als TCMG zeggen: uw woning is te gevaarlijk, u moet er echt uit. Daar probeer je de beste oplossing voor te verzinnen. Dan kun je niet zeggen: dat moet je altijd zo doen of zus doen. Als ik het me goed herinner, is er in dit geval een tijdelijke woning naast gezet, omdat hij gewoon niet van zijn erf af wilde. Daar komt het op neer. Een "mobile home" heette het, geloof ik. En een meer recent geval. Dat was een gezin, althans een man en vrouw, geen gezin, waar ik op verzoek van Stut-en-Steun op bezoek ben gegaan; die hadden dat gevraagd. Dat was een mevrouw die het heel slecht maakte en daar zat met een boer die niet meer werkzaam was, geen boerenbedrijf meer runde, maar wel op wilde komen voor zijn eigen belang. Ik vond dat hij dat ook goed deed. Maar als je daar dan bent, zou je het liefste ter plaatse de zaak willen oplossen. Ik denk dat dat in sommige gevallen ook best kan, maar in het merendeel van de gevallen niet.

Doet het wat voor de procedure? Het betekent wel dat wij, ondanks het feit dat wij zo'n enorme hoeveelheid zaken moeten afhandelen en ook groot geworden zijn, moeten proberen om daar waar mogelijk ter plaatse de mensen te helpen, en dat we zeker waar ziektes en dergelijke en immateriële smart om het zo te zeggen in het spel is -- dat is veel ruimer dan alleen ziektes -- waar mogelijk moeten proberen om ook een persoonlijke benadering te geven. Ook daar is weer de afweging: als we alles individueel gaan doen met horen, dan ben je tien, vijftien jaar bezig en creëer je, met die immateriële schade, nieuwe schade. Dat is de moeilijke balans tussen voortvarendheid en toch voldoende aandacht voor het individu.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Ja. Daar zit een spanning.

De heer **Kortmann**:

Ik kan het ook anders samenvatten, en dat geldt ruimer: voor mij staat vast, en dat staat al lang vast, dat de problemen van de grote aantallen en de emotie die in het gebied is veel ingewikkelder zijn dan de juridische problemen.

De **voorzitter**:

Sinds eind 2021 kan een deel van de volwassen Groningers terecht bij het IMG voor een vergoeding van immateriële schade. Ongeveer 15.000 mensen hebben een aanvraag ingediend; misschien inmiddels al meer. In hoeverre is het IMG in staat om zulke aantallen af te handelen?

De heer **Kortmann**:

In de tussentijd hebben 32.000 mensen met immateriële schade een aanvraag bij ons ingediend.

De **voorzitter**:

62.000?

De heer **Kortmann**:

32.000. De laatste maanden loopt het stevig op. Daarvan zijn er ongeveer 22.000 afgewikkeld. Dus op zich zijn wij in staat om die aanvragen op dit moment echt binnen een hele redelijke termijn af te wikkelen.

Desalniettemin is het een regeling die mij zorgen baart. Dat is omdat wij -- als ik het precies zeg, maar het staat ongetwijfeld ook op het dashboard -- 37% van de aanvragen afwijzen. Dat is juist bij zo'n onderwerp als smartengeld, immateriële-schadevergoeding, iets om je zorgen over te maken.

De **voorzitter**:

Wat is dan de afwijzingsgrond?

De heer **Kortmann**:

In Nederland geldt in zijn algemeenheid dat de rechter, je kunt ook zeggen het recht, terughoudend is met het aantal gevallen waarin een vergoeding voor immateriële schade wordt toegekend en dat in die gevallen waarin de schadevergoeding wordt toegekend, lage bedragen worden toegekend. Ik

noemde daarstraks het rapport-Verheij, waarin ook bedragen zijn genoemd: maximaal €3.000 per gezin. Wij zitten op maximaal €5.000 per individu. Ik denk zelf, en dat is moeilijk op dit onderdeel, dat het verwachtingenmanagement in ieder geval beter moet. Je moet mensen duidelijk maken dat niet iedereen die verdriet heeft van de aardbevingssituatie, dús immateriële-schadevergoeding krijgt. Je moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Mensen kunnen daarover onder meer informatie krijgen bij de steunpunten, want voor veel mensen is uitgebreid stukken daarover lezen niet goed te doen. Bij die steunpunten kunnen ze meer informatie krijgen. Wij proberen zelf via folders en dergelijke ook voldoende duidelijkheid te geven. Maar dat we zo veel moeten afwijzen, duidt erop dat de mensen iets anders verwachten dan wij kunnen doen.

De **voorzitter**:

En waar zit 'm dat dan in? Wat is die afwijzingsgrond of -gronden dan?

De heer **Kortmann**:

Dat systeem ... Een heel klein stapje terug. Wederom het arrest van de Hoge Raad uit juli 2019 waarin de Hoge Raad zegt: voor immateriële-schadevergoeding gelden voor Groningen geen andere normen dan in de rest van het land en de aanspraak op immateriële-schadevergoeding is een hoogstpersoonlijke. Als je dat al te letterlijk neemt, betekent dat dat je iedere aanvraag met de aanvrager persoonlijk zou moeten behandelen. Dat is niet te doen bij dit soort aantallen. Ik vertelde u dat we nou 32.000 aanvragen binnen hebben en juist de laatste maanden lopen de aanvragen sterk op. Dat hebben we eerder ook wel gezien: als de mensen eenmaal bekend worden met regelingen, krijg je een soort sneeuwbaaleffect, dus dat meer mensen gaan aanvragen. Bij dit soort grote aantallen lukt het niet om het individueel af te wikkelen. Dus hebben wij gezocht naar een systeem waarmee je dat wel kunt afdoen. Daar heeft Verheij ook over geadviseerd. Verheij hebben we uiteindelijk maar gedeeltelijk gevolgd. Het systeem komt er nu op neer dat mensen die een immateriële-schadevergoeding aanvragen, een aanvraagformulier krijgen dat door ons al voor een heel stuk is ingevuld. Dat zijn de objectieve factoren, de objectieve bouwstenen: hoe vaak hebt u te maken gehad met schade, waar in het gebied zit u, is er sprake van onveiligheid, hoelang is de duur van de afwikkeling? Dat zijn objectieve gegevens die wij van de meeste mensen hebben. Ze moeten natuurlijk wel zelf controleren of die overeenstemmen met hun eigen gegevens. Dat stuk gaat goed. Op de site, in het systeem, kunnen ze zien of ze, ik noem het maar even oneerbiedig een "score" halen die hun de mogelijkheid geeft om

in aanmerking te komen voor een vergoeding. Naast die objectieve bouwstenen hebben we een vragenlijst die door psychosociale deskundigen, wetenschappers, is samengesteld. Daarmee proberen we te achterhalen wat de persoonlijke impact is die de bevingen op de betreffende aanvrager hebben gehad. Het overgrote deel van de aanvragers vult die lijst ook in. De uitkomst van de objectieve bouwstenen enerzijds en die van de psychosociale analyse, van de persoonlijke impactanalyse, anderzijds leggen we naast elkaar en het kan zijn dat je op grond van die persoonlijke impactanalyse een hogere vergoeding dan wanneer je sec ...

De **voorzitter**:

Hoe worden die twee tegen elkaar afgewogen, fiftyfifty? Dus de score op die objectieve en die op de subjectieve ...

De heer **Kortmann**:

Je kunt scores hebben naar aanleiding van die vragen op onderdelen. Die onderdelen zijn congruent aan de objectieve bouwstenen. Op die manier proberen we ... Ja, het is tamelijk ingewikkeld.

De **voorzitter**:

Ja, zo klinkt het ook.

De heer **Kortmann**:

Het lastige voor ons was ... De vraag is: mag dit zo? Doet dit recht aan het hoogstpersoonlijke karakter van deze vordering? Gelukkig hebben we in het Europees recht een aanknopingspunt gevonden dat dit kan en in de tussentijd heeft ook het hof Arnhem-Leeuwarden gezegd: je kunt bij deze problematiek eigenlijk niet anders dan werken met een zekere vorm van standaardisering, maar probeer wel zo veel mogelijk met het individu rekening te houden.

De **voorzitter**:

Ik ga toch nog even een vraag stellen. U haalt nu het arrest van de Hoge Raad aan. De onderbouwing van waarom zoiets is opgezet ...

De heer **Kortmann**:

We gaan een beetje om de Hoge Raad heen.

De **voorzitter**:

U vindt dat u om de Hoge Raad heen gaat?

De heer **Kortmann**:

Ja, laat ik het zo zeggen: we hebben het arrest van de Hoge Raad ruim -- ik zal het woord "vrijmoedig" niet gebruiken -- geïnterpreteerd, omdat we ervan overtuigd waren dat je langs de weg die de Hoge Raad aangaf, niet tot veel vergoedingen gekomen zou zijn.

De **voorzitter**:

We zien ook dat afgelopen juli het IMG bekend maakte dat de start van de regeling voor immateriële schade bij minderjarigen wordt uitgesteld. Wat is daar de reden voor?

De heer **Kortmann**:

Dat is overwegend een technische reden. Bij grote aantallen -- ik zei al, dat is een probleem -- vraagt het dat je met ICT-systemen werkt. Hier moet je een ICT-systeem voor opzetten. Daar wordt overigens aan gewerkt. Wij zijn voor de ICT die we moeten ontwikkelen ... Dit is niet het enige onderwerp waarvoor we nieuwe regelingen aan het maken zijn. Denk ook aan de regeling voor het verschil tussen de vergoeding van waardedaling door de NAM en de vergoeding van waardedaling die wij doen. Daar zit een verschil tussen. De staatssecretaris of de minister -- dat weet ik niet meer -- heeft in de Kamer gezegd dat hij dat gat wil dichten. Daar komen ze voor bij ons en dat vraagt weer om ICT-ontwikkeling. Nou, zo hebben wij ...

De **voorzitter**:

Maar gaat u eenzelfde complex systeem gebruiken bij minderjarigen?

De heer **Kortmann**:

Nee. De uitkomst bij minderjarigen is ... Dat moet wel goed gekoppeld worden en de gegevens moeten kloppen, maar we hebben gezegd, juist om niet weer zo'n complex systeem te hoeven opzetten: de inwonende minderjarige krijgt een derde van het bedrag van de ouder, en als de ene ouder een hoger bedrag heeft gekregen dan de ander, krijgt hij een derde van het hoogste bedrag.

De **voorzitter**:

Nu heeft het best wel veel moeite en ook vertragingen gekost om dit op te zetten. Hoe raakt dat de uitvoeringscapaciteit van het IMG?

De heer **Kortmann**:

Ik denk dat wij op dit moment vooral afhankelijk zijn van de ICT-capaciteit.

Dat kan bijna niet anders, maar die ICT-capaciteit wordt bepaald door de capaciteit van DICTU. We hebben daar in het verleden best wat wrijving mee gehad, maar ik moet zeggen: zeker het laatste jaar gaat dat goed. Maar DICTU vraagt ook aan ons: hoe moeten we de prioriteiten stellen? Er zijn dus een aantal dingen die moeten gebeuren, waaronder de minderjarigen.

De voorzitter:

De afhandeling van de fysieke schade in 2011 verliep best wel moeizaam, althans volgens de Rekenkamer. Die heeft zich daar behoorlijk kritisch over uitgelaten. Die wijst op de hoge uitvoeringskosten en het feit dat 40% van de fysieke schade binnen een halfjaar wordt afgehandeld, maar geeft ook aan dat op iedere euro die wordt uitgekeerd aan een gedupeerde er 74 cent uitvoeringskosten zitten. Die cijfers waren slechter dan het jaar daarvoor. Hoe kunt u dit verklaren?

De heer Kortmann:

Ik was denk ik een halfjaar aan het werk als vicevoorzitter van de TCMG toen ik intern heb gezegd: als ik op de Grote Markt in Groningen moet uitleggen dat wij aan iedere euro die we aan vergoeding toekennen 60 cent kosten kwijt zijn, dan vrees ik dat ze me hier aan een schandpaal zetten en zeggen: wat krijgen we nou? Het systeem -- toen werkten we enkel met de maatwerkvergoeding -- is: als iemand schade meldt, moet je een deskundige inzetten. Die deskundige maakt een rapport op. Afijn, u kent de maatwerkprocedure. Het overgrote deel van de kosten zit 'm in die deskundige. Dan praat je echt over het overgrote deel. Daarvan hebben we gekeken: kunnen we het inschakelen van die deskundige niet terugdringen, zodat je die kosten niet hoeft te maken? De forfaitaire systemen zijn dat. Daarnaast is er het systeem van de zaakbegeleider. Iedereen die bij ons een aanvraag doet voor schadevergoeding, krijgt een zaakbegeleider toegewezen. Daar mag hij gebruik van maken; het hoeft niet. Dat doet vrijwel iedereen. Dat is natuurlijk een dure manier, maar daar ben ik nog steeds voorstander van. Het kost geld, maar dat is een mooie invulling van de menselijke maat bij de afwikkeling van de schadeproblematiek. Dus dat zijn hoge kosten.

Nu even terug naar de Rekenkamer. 74 cent: dat waren de transactiekosten alleen voor fysieke schade. De Rekenkamer zei er niet bij dat als je kijkt naar het totaal van schadevergoedingen, de transactiekosten 43 cent waren. Dat is ook de reden waarom ik in het openbaar heb gereageerd -- laat ik het neutraal formuleren -- op het rapport van de Rekenkamer, want ik vind dat

je daarmee een beeld schept ... Het was waar: die fysieke schade was hoog. Dat had ook speciale redenen. Maar overall, dus als je fysieke schade, waardedaling en immateriële schadevergoeding neemt, waren de transactiekosten 43 cent. Dat is nog een hoop geld, maar dat was zo. Als we op dit moment kijken naar het totaal is het 49 cent, dus het totaal ligt iets hoger. Maar de fysieke schade ligt op dit moment op 54 cent, dus dat is van 74 naar 54. Hoe komt dat? Dat het totaal hoger wordt, komt doordat we relatief veel lagere uitkeringen krijgen door die forfaitaire vergoeding. Dat betekent dat bij die forfaitaire vergoeding het totale bedrag dat je uitkeert, gemiddeld lager wordt, omdat veel mensen forfaitair kiezen. Daardoor zit je niet meer over het geheel op 43 cent maar op 49 cent, fysieke schade 54 cent, waardedaling 26 cent. Een stuk hoger dan vorig jaar: toen was waardedaling 6 cent. Hoe komt dat? Omdat we vorig jaar rond de 100.000 waardedalingszaken hebben afgedaan en dit jaar denk ik nog geen 100, misschien 200, maar dan heb je dus heel weinig zaken. Dat zijn de ingewikkelde zaken ...

De **voorzitter**:

Maar even afgezien van de precieze detailcijfers: als ik naar verzekeraars kijk, dan zullen zij zulke hoge kosten op uit te keren bedragen niet zomaar voor hun rekening nemen.

De heer **Kortmann**:

Nee.

De **voorzitter**:

Mijn vraag is: hoe kan het nou dat op basis van de aansprakelijkheid van de NAM er zulke hoge kosten moeten worden gemaakt om een beroep te kunnen doen op die aansprakelijkheid? Waarom kan dat niet anders, zoals in de markt normaal gebeurt?

De heer **Kortmann**:

Eerst: zijn die kosten nou zo hoog? In het rapport van Andersson Elffers Felix samen met de Universiteit Utrecht, dat u zelf eerder aanhaalde, wordt gezegd: gezien het systeem dat er is, zijn die kosten helemaal niet zo verrassend hoog. Desalniettemin voel ik het heel goed, hoor, want ik heb zelf ook het gevoel: kan dat niet anders? Het kan anders als je meer kiest voor forfaitaire systemen waar de deskundigen geen rol in spelen. Maar ik zou die zaakbegeleiders bij de fysieke schade niet willen afschaffen. Dat scheelt ook

een slok op een borrel, maar dan doe je de mensen tekort en daar gaat het om.

De **voorzitter**:

Toch is dat geen antwoord op mijn vraag. U verwijst naar het systeem dat er nu is. Als je dat systeem als uitgangspunt neemt, kom je tot een forse kostenpost. Maar mijn vraag is: waarom is dat systeem op deze wijze nodig om de aansprakelijkheid van de NAM te kunnen gebruiken bij het misschien kostenefficiënter en sneller afhandelen van schade?

De heer **Kortmann**:

Het systeem vloeit voort uit het protocol dat wij meekregen, aantreffen bij de start. Dat protocol schrijft voor: deskundige inzetten, rapport laten maken, et cetera. Dat is ook in het belang van de bewoner, want die deskundige bekijkt niet alleen de schade die de bewoner heeft gezien, maar die bekijkt het huis.

De **voorzitter**:

Helder.

De heer **Kortmann**:

Daarvan zeggen wij toch: bij die kleinere schades is een forfaitair systeem eigenlijk beter. We zijn aan het kijken -- dan wijk je ook af van het oude systeem -- of je ook bij bepaalde grotere schades niet met meer forfaitaire regelingen zou kunnen werken. Misschien moet je dan wat meer in de kern doen, wat minder erbuiten. Goed, dat is allemaal veel te ingewikkeld om hier uit te leggen.

De **voorzitter**:

Dus als ik u samenvat, zegt u: de oorzaak van de stappen die wij moeten zetten, zit in het protocol dat wij meekregen toen wij startten. Als je helemaal opnieuw zou starten, zou het misschien mogelijk zijn om een beroep te kunnen doen op de wettelijke aansprakelijkheid van de NAM in een andere aanpak, die misschien lagere kosten zou kunnen hebben.

De heer **Kortmann**:

Zo zou ik het niet precies willen formuleren, maar het is wel een heel eind de richting uit. De kosten zitten voor een groot deel inderdaad in het protocol, maar wat wij zelf nu aan het doen zijn, is kijken: waar kunnen we van het protocol afwijken? Het systeem blijft kostbaar zolang je het systeem opzet

langs de aansprakelijkheid van de NAM, want dan moet je het BW volgen. Als je naar de burgerlijke rechter gegaan zou zijn ... Dat kan nog steeds. Een burger kan kiezen voor de burgerlijke rechter en de NAM aanspreken in plaats van bij ons het verzoek indienen. De burgerlijke rechter doet in feite hetzelfde. Die benoemt een deskundige en die maakt een rapport op et cetera. Dus wij moeten zoeken naar ruimte, maar nu ruimte binnen onze wettelijke opdracht. Een stap verder is dat de wetgever zegt: doe het maar wat anders.

De voorzitter:

Ik ga even door met een ander punt. De recente maandelijkse tevredenheidscijfers laten een neerwaartse trend zien. Tussen januari 2021 en juni 2022 schommelt het cijfer rond een 6, met als dieptepunt een 4,6 in november 2021. Hoe komt het dat de tevredenheidscijfers dalen?

De heer Kortmann:

We moeten kijken naar de langere termijn. De tevredenheidscijfers zijn natuurlijk gedaald nadat wij ons beoordelingskader hadden aangepast en duidelijk was voor mensen dat bijvoorbeeld in hun gebied het bewijsvermoeden niet meer werd toegepast. Over het algemeen, als we nu naar de tevredenheidscijfers kijken, dan geldt bij fysieke schade ... Over het geheel genomen scoren we toch een tevredenheid van 7,6, bij fysieke schade 7,3, bij waardedaling een 8. Punt van zorg: bij immateriële schadevergoedingen een onvoldoende, een 5. Bij fysieke schade zie je dat op een neer gaan. Waardedaling is constant hoog geweest, maar daar zie je dus een geautomatiseerde regeling waar weinig bureaucratie is voor het gevoel van die mensen. Het stukje onvrede dat daar zit, is: waarom is er in mijn postcode wel waardedaling en in die andere niet? Dat kan ik hier proberen uit te leggen, maar dat vraagt u niet.

De voorzitter:

Nee. We hebben in de getuigenverklaring van mevrouw Heite en ook van de heer Meiborg gehoord dat een schademelding waarin de heer Meiborg namens de schademelder contact opnam, onder op de stapel werd gelegd. Heeft u daar een reactie op?

De heer Kortmann:

Ja, zo'n ding komt ook bij mij door, zelfs als je niet kijkt naar het verhoor. Ik heb dit Meiborg horen zeggen. Ik heb nooit geconstateerd dat een zaak waarin Meiborg betrokken was langzamer of anders behandeld wordt dan

andere zaken of dat die onderop zou worden gelegd. Ik heb dit -- want er zou nog iemand van het bestuur bij betrokken zijn volgens de verklaring van ik dacht mevrouw Heite, maar ik weet het niet meer; of Meiborg, een van de twee -- ook binnen mijn bestuur gevraagd: luister eens, herkent iemand deze casus? Het antwoord was nee.

De **voorzitter**:

Nu ben ik zelf ook bestuurder geweest. Dan weet je niet altijd wat er in de organisatie precies gebeurt.

De heer **Kortmann**:

Nee, maar als er gezegd wordt ... Ja, maar hier werd dus gezegd dat een van de bestuurders dit ook had herkend. Erkend, sorry.

De **voorzitter**:

Erkend, ja.

De heer **Kortmann**:

Ik denk, als je zo'n bijzonderheid meemaakt-- ik bestuur ook zo her en der al lange tijd, maar goed -- dan blijft dat bij de meesten wel hangen. Ik heb dit gevraagd omdat ik het een gekke uitspraak vond. Als het gebeurd zou zijn, dan had ik dat niet geaccepteerd.

De **voorzitter**:

Helder.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dan ben ik benieuwd naar het proces als iemand ontevreden is met de beslissing van het IMG. Wat kunnen ze doen als ze ontevreden zijn met die beslissing?

De heer **Kortmann**:

Als het gaat om de beslissing zelf staat de mogelijkheid open van bezwaar en beroep en nog eens keer in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak. Voordat je aan bezwaar toekomt en voordat de beslissing door ons is genomen, is er een rapport opgemaakt waar ze, als het gaat om fysieke schade, een zienswijze op kunnen geven. En dat is maar goed ook, want het kan bijvoorbeeld zijn dat er schades vergeten zijn. Dan worden die alsnog meegenomen en kom je niet aan de iets formelere procedure bezwaar toe. Als we eenmaal op bezwaar beslist hebben, dan ga

je naar de nog iets formelere procedure bij de rechtbank en de Afdeling bestuursrechtspraak.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Hoe vaak komt het nou voor dat er bezwaar wordt gemaakt? Laten we daarmee beginnen.

De heer **Kortmann**:

Bij fysieke schades is er sprake van bezwaar, als ik het goed op mijn netvlies heb, bij ruim 5%, iets van 5,2%. Beroep bij fysieke schade is duidelijk minder dan 1%. Bij waardedaling is heel weinig sprake van bezwaren. Bij immateriële schade durf ik het niet uit mijn hoofd te zeggen, maar daar hebben we vrij veel bezwaren. Maar dat zit 'm ook in de grote aantallen afwijzingen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

We hebben van gedupeerden gehoord dat TCMG/IMG de landsadvocaat Pels Rijcken inzet in beroepsprocedures bij de rechtbank. Op welke vlakken wordt het IMG door de landsadvocaat ondersteund?

De heer **Kortmann**:

Wij hebben inderdaad mensen van de landsadvocaat die voor ons werken. Die doen overigens relatief weinig werk in procedures -- dat komt ook voor. Waarom hebben wij mensen van de landsadvocaat bij ons werken? Toen wij gestart zijn met de TCMG, waren er vijf juristen, die ons ter beschikking waren gesteld door de minister. Dat waren juristen die hun bekwaamheden op een ander terrein hadden liggen, met name subsidieregelingen. Afwikkeling van aardbevingsschade, zeker als je bedenkt dat het een hybride procedure is -- procedureel is het bestuursrecht, materieel is het privaatrecht -- is buitengewoon ingewikkeld. Allerlei regelingen en werkwijzen moesten worden uitgewerkt, dus daar hebben wij mensen met kennis van zaken bij betrokken. Dat betekent dat zeker in de eerste fase juristen van Pels Rijcken maar ook juristen uit Groningen van grote kantoren daar een grote rol in hebben gespeeld. Bedenk wel -- tegenwoordig zie je dat meer -- dat de markt om goede juristen te krijgen, zeker juristen die enig benul hebben van deze problematiek, dun is, flinterdun. Het idee dat wij de landsadvocaat inzetten om de Groningers te bestrijden -- ik maak het maar even heel plat, maar dat beeld wordt geschapen -- is een beeld dat mij ook pijn doet, want we proberen nou net te zorgen dat er zo min mogelijk bezwaar gemaakt hoeft te worden en dat ook in beroep die zaken netjes opgelost worden. Als

je ook ziet wat er in beroep gebeurt: in het overgrote deel van de gevallen wordt het IMG in het gelijk gesteld. Dan zeg ik niet "hoera", maar dan zeg ik alleen: waarom had dat niet in een eerdere fase zonder deze troubles opgelost kunnen worden?

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U noemde al wat percentages. Als we het hebben over gewoon getallen: over hoeveel beroepsprocedures gaat het per jaar?

De heer **Kortmann**:

Nou vraagt u mij iets moeilijks. Dat durf ik zo niet uit mijn hoofd te zeggen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Oké. Treedt die landsadvocaat nou in alle beroepsprocedures op?

De heer **Kortmann**:

Ik dacht het niet. Ik dacht dat er ook anderen zijn die optreden. Dat kunnen mensen van onze juridische afdeling zijn. Ik weet, we hebben -- ik wilde hier eigenlijk geen namen noemen, maar ik doe het maar, want u vraagt het -- ook van TRIP, een van de grotere kantoren, mensen bij ons zitten. Van kleinere kantoren kan ook bijna niet, want als je daar iemand weghaalt, heeft het kantoor een capaciteitsprobleem.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Sinds die schadeafhandeling publiek geregeld is, hebben bewoners bij zo'n beroepsprocedure bij de rechtbank geen advocaat nodig. In hoeverre geeft dit een voldoende gelijkwaardige positie voor de gedupeerde als de landsadvocaat voor het IMG optreedt?

De heer **Kortmann**:

Voor zover ik weet laten veel mensen die in beroep gaan zich wel bijstaan, maar het hoeft niet. Het verschil tussen een bestuursrechtelijke procedure en een privaatrechtelijke procedure is dat de bestuursrechter veel actiever optreedt dan de burgerlijk rechter. Het verschil is wel minder dan in het verre verleden toen ik zelf advocaat was. Toen was de burgerlijk rechter vaak lijdelijk. Die liet de partijen de discussie voeren, stelde wat vragen en zei dan: ik geef vonnis. Maar de bestuursrechter vraagt echt door. Ik denk zelf eerlijk gezegd dat in de regel de burger, de bewoner, de benadeelde, ook in de beroepsprocedure voldoende bescherming vindt.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dus daarmee geeft u aan dat de gelijkwaardige procespositie niet onder druk staat.

De heer **Kortmann**:

Ik denk van niet, maar ik heb wel begrepen dat de staatssecretaris, althans de overheid, regelgeving in voorbereiding heeft waarbij dat veranderd wordt.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Ja. Mevrouw Heite zei in haar verhoor tegen deze commissie: de gedupeerde staat kansloos tegenover een landsadvocaat die zo veel experts uit de kast kan toveren als hij wil en die, bizar genoeg eigenlijk betaald van ons belastinggeld, diezelfde burger kapot kan procederen. Hoe kijkt u tegen die uitspraak aan?

De heer **Kortmann**:

Die opmerking laat ik graag voor haar rekening.

De **voorzitter**:

U bent voorstander van het inrichten van één loket waar Groningers met al hun problemen en vragen terecht kunnen. Hoe moet dat loket er volgens u uitzien?

De heer **Kortmann**:

Ik ben nog steeds voorstander van dat ene loket. Ik zeg er wel bij dat we goed moeten beseffen dat van die versterkingsadressen nog maar een klein deel beoordeeld moet worden. Het overgrote deel van de versterkingsadressen die beoordeeld moeten worden, is dus beoordeeld. Wel hebben 17.000 van de 27.000 versterkingsadressen nog geen schade bij ons gemeld, hetgeen ik gek vind. Dat is een groot aantal. Ten aanzien van degenen die wel schade bij ons hebben gemeld, is de schadevergoedingsprocedure in het overgrote deel van de gevallen afgewikkeld. De afspraak die we nu met de NCG hebben, is: "Als jullie bij de opnames van de versterking gevallen tegenkomen waarin ook schade is -- die schade moet bij ons gemeld worden, omdat jullie hem niet herstellen -- meld dat dan. Dat kunnen ze rechtstreeks doen, ze kunnen het ook de bewoner laten doen. Maar in ieder geval, zorg dat wij daarmee aan de bak kunnen. Dan trekken we, als de bewoner dat wil, zo veel als mogelijk samen op." We houden wel een aantal gevallen over die ingewikkelder liggen, waarin je die samenloop wel ziet. Kijk, het idee dat bij de specials niks

gebeurt ... Specials zijn dus de complexe zaken. We hebben daarvan 12.700 meldingen binnen. 80% is gewoon af, dus daar gebeurt ook veel. Als het nodig is, kan ik ook nog de onderscheidingen "agro", "erfgoed" en "mkb" geven. Er is dus veel gebeurd. Wat overblijft, valt in percentage wel mee, maar dat zijn altijd nog honderden gevallen. Daar zou het goed zijn ... Ik herinner me nog het gesprek dat ik met een mkb'er had die zei: "Ja, meneer Kortmann, ik zit hier dan en u vertelt dat ik dit bij u kan krijgen en dat ik dat bij de NCG kan krijgen. Maar ik zit ook met mijn monument en dan moet ik weer bij iets anders zijn." Hij noemde zo vijf of zes regelingen. Het zou goed zijn, en volgens mij moet dat te regelen zijn als de wil er is, als die mkb'er, die agrariër of die monumenteigenaar zich meldt bij één instantie en dat die instantie daar waar die instantie niet zelf kan beslissen -- sommige bevoegdheden kun je best samenvoegen -- in de, met een lelijk woord, backoffice zorgt dat die Groninger of Drent ontzorgd wordt.

De voorzitter:

Er wordt al lang over gesproken. Wanneer kan dit ene loket nu echt gerealiseerd zijn? Wanneer gaat het open?

De heer Kortmann:

Ja, er wordt al lang over gesproken. U zit nu met een NCG die gewoon onderdeel is van een ministerie en die aan twee kanten wordt bestookt: door de bazen van het ministerie en de gemeentes als opdrachtgever. Een onmogelijke constructie. De oplossing moet zijn ... Je zou IMG en NCG dichterbij elkaar moeten brengen, maar nooit moeten laten fuseren, want dat station is allang gepasseerd en het kost een jaar voordat je dan die fusieperikelen op orde hebt. Je moet ze tegen elkaar aanplakken -- ik heb dat een "holdingconstructie" genoemd -- met een klein bestuurtje erboven, zodat als er verschillen van inzicht zijn, er knopen doorgehakt kunnen worden. Maar de NCG moet wel een grote mate van autonomie hebben, net zoals het IMG, zodat ze samen kunnen opereren en geen last hebben van allerlei andere belangen die meespelen bij die partijen op de achtergrond.

De voorzitter:

Ja, dat is hoe het zou moeten, maar wanneer gaat dit gebeuren?

De heer Kortmann:

Dan zal eerst ... Ik kan niet veranderen dat de NCG een autonome positie krijgt en als dat niet gebeurt ... Wij werken nou ...

De **voorzitter**:

Waarom blokkeert dat dat ene loket?

De heer **Kortmann**:

Dat hele idee van de NCG een autonome positie geven, die twee organisaties tegen elkaar aanplakken, om het maar even plat te zeggen, heb ik bij de formatie van het laatste kabinet ook naar voren gebracht. Ik had de stellige indruk dat de regionale overheden daar weinig voor voelen.

De **voorzitter**:

Het is mij helder: uw instituut is een zbo, een zelfstandig bestuursorgaan, en de NCG is meer een uitvoeringsorganisatie waar van twee kanten bestuur wordt uitgevoerd. Dat begrijp ik, maar ik begrijp niet waarom dat de vorming van één loket in de weg staat.

De heer **Kortmann**:

Ze kunnen zich bij één loket melden, maar het probleem is wel dat als je ver van elkaar af staat, het moeilijker is om een eenduidige oplossing voor de aanvrager te vinden ...

De **voorzitter**:

Oké.

De heer **Kortmann**:

Ja, maar toch even ... Je ziet overigens, en dat geldt voor het laatste jaar, dat wij bij de "impactvolle dossiers", zoals wij dat noemen, waar van alles aan de hand is, toch steeds beter samenwerken. Dat komt ook omdat de mensen van de NCG en onze mensen er zelf in geloven. Daarnaast hebben we het interventieteam dat door ons, de NCG en wij, is opgezet, waarbij we proberen om daar waar dossiers vastgelopen zijn, die samen vlot te trekken. Daar is ook een speciaal budget voor ter beschikking gesteld door het ministerie.

De **voorzitter**:

Betekent één zo'n loket voor de uitvoering dat vanuit het perspectief van de gedupeerde niet meer gebeurt wat mevrouw Postma-Doornbos heeft meegemaakt, namelijk dat vanuit versterking gewerkt wordt aan een schoorsteen, vanuit schade aan het opnieuw voegen van de bakstenen muren en iemand van de versterkingskant de mensen die aan de voegen werken, wegstuurt?

De heer **Kortmann**:

Het is natuurlijk te gek dat dat gebeurt. Als het goed gaat -- dat is makkelijker als je dicht bij elkaar zit -- moet de opname al op één moment plaatsvinden. Het kan zijn dat je daar twee verschillende deskundigheden voor nodig hebt. Bij versterking speelt er met name constructieve problematiek en bij schade herstelproblematiek. Technisch gezien zit dat dikwijls niet in één persoon, maar je kunt best twee personen op één moment sturen. Dan hebben ze ook maar één keer last van dat bezoek. Bij de uitvoering hetzelfde. Die mensen willen dat één aannemer het werk doet. Het idee van één loket -- je meldt je maar even -- is al te simpel. Die organisaties moeten veel meer geïntegreerd werken.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Over de afrekening van de kosten van schadeafhandeling is onenigheid ontstaan tussen de NAM en Economische Zaken. De NAM heeft inmiddels arbitrage aangevraagd en is van mening dat de Staat kosten doorbelast aan de NAM die verder gaan dan NAM's aansprakelijkheid. Wat zijn de grootste bezwaren van de NAM?

De heer **Kortmann**:

Daar heb ik geen notie van. Nou zeg ik het misschien iets te stellig. Uitgangspunt is: het IMG bemoeit zich niet met de afrekening aan de achterdeur. Ik wil niet dat als ik bezig ben om schadevergoeding toe te kennen, ik me aan de voorkant op enige manier geremd zou voelen omdat de NAM niet wil betalen. Daar wil ik dus gewoon niks mee te maken hebben. Waarom zeg ik dat ik niet kan zeggen dat ik er helemaal niks mee te maken heb? Er wordt door de NAM aan het ministerie om informatie gevraagd. Het ministerie heeft veel van die informatie niet en komt dan bij ons en zegt: geef ons die informatie. Op grond van de informatie die gevraagd wordt, kunnen wij bevroeden, zonder dat we het weten, welke problemen er spelen.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Er is dus geen contact tussen uw instituut en de NAM, maar wel via EZ dat vragen stelt. Beïnvloeden die discussies tussen EZ en NAM nog iets als het gaat om schadeafhandeling? Moet u meer verantwoording afleggen? Hoe moet ik dat zien?

De heer **Kortmann**:

Nee, in die zin beïnvloeden de discussies onze positie niet. Maar als naar buiten komt, en dat komt regelmatig naar buiten, dat de NAM en de minister

of de staatssecretaris het oneens zijn, dan geeft dat wel bij de Groningers opnieuw allerlei onvrede -- "zie je wel, die NAM wil niks vergoeden" -- en maatschappelijke onrust. Je ziet het ook in de Kamer. Daar wordt nogal eens zelfs opgewonden gereageerd: minister, pak die NAM toch aan en wikkel het af. De technische discussie als de NAM zegt "dit is geen aardbevingsschade waarvoor wij aansprakelijk zijn" begrijp ik wel, maar die is niet goed als wij problemen in Groningen willen oplossen. Daarom heb ik al eens eerder gezegd dat het goed zou zijn als de overheid in één keer de afrekening aan de achterdeur doet. Dat kan natuurlijk ook. Dat is wel ingewikkeld, maar dat iedere keer die discussies terugkomen, waarmee de indruk wordt gewekt dat de NAM nog aan de knoppen draait, vind ik een ongelukkige zaak.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

U bent wel gevraagd om een reactie te geven op de bezwaren van NAM?

De heer **Kortmann**:

Nee, zo niet. Laat ik het zo zeggen ...

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Aan EZ.

De heer **Kortmann**:

Wat er precies in onze bloedvaten gebeurt, weet ik ook niet, maar ik ben nooit gevraagd om die informatie te geven. EZ heeft regelmatig aan ons informatie gevraagd. Wij bespreken dan ook met EZ: luister eens, is het wel noodzakelijk om deze informatie te geven, want we zitten ook nog met de privacywetgeving, die ons helemaal niet toestaat om alle informatie maar onverkort door te spelen?

Mevrouw **Kuik** (CDA):

NAM vindt dat TCMG het bewijsvermoeden in een te groot gebied toepaste en de lat om het bewijsvermoeden te ontzenuwen te hoog legde. In hoeverre vindt u dat een legitiem argument van de NAM?

De heer **Kortmann**:

Wij hebben die lat zo hoog gelegd en dat gebied zo groot gemaakt, dus ik vind dat wij de juiste keuze hebben gemaakt tegen de achtergrond van de ruimhartigheid, maar ook tegen de achtergrond van de strekking van het bewijsvermoeden. De wetgever heeft ervoor gekozen om in een ruim gebied mensen een schadevergoeding te geven en om niet te gemakkelijk te

zeggen: hier is geen causaal verband. Dat is dat bewijsvermoeden. En ja, wij hebben die ruimhartigheid betracht. De enige die ons terug kan fluiten, is niet de minister en is ook niet de Kamer -- daaraan zouden we dat graag vaker uitgelegd hebben, maar dat is niet altijd gelukt -- maar dat is de rechter. Die kan dat wel tegen ons zeggen, als het geval het zich daar zou voordoen: u hebt dit te ruim uitgelegd. Maar tot nu toe is er nooit een conflict geweest waarbij de rechter daarover moest oordelen. De rechter zegt: wij passen dit juist toe. De rechter heeft niet gezegd dat het effectgebied verkeerd is bepaald.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dan toch even terugkomend op wat we eerder hebben besproken. Het IMG perkt in 2021 het effectgebied in. NAM had al eerder, in 2019, bij het ministerie van EZ haar onvrede geuit over de grootte van het gebied waarbinnen het bewijsvermoeden wordt gehanteerd. Welke gesprekken heeft u daar nog over gevoerd met het ministerie van EZ?

De heer **Kortmann**:

Ik heb nooit van EZK te horen gekregen dat de NAM het door ons bepaalde effectgebied te groot vond. De reden dat wij dat effectgebied hebben ingeperkt -- dat was overigens maar een klein beetje; ik heb u dat daarstraks proberen uit te leggen -- is hetgeen ik u daarstraks verteld heb over de deskundigen, die steeds meer zeiden dat het bewijsvermoeden is weerlegd.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Helder.

De **voorzitter**:

Heel recent, de 1ste van deze maand, is er een evaluatie verschenen van de Tijdelijke wet Groningen. Welke punten uit die evaluatie zijn voor het Instituut Mijnbouwschade het belangrijkste?

De heer **Kortmann**:

Dat is een interessante. Ik denk dat er een paar belangrijke punten in zitten. Je ziet dat Andersson Elffers Felix samen met de Universiteit Utrecht -- ik noem ze maar één keer voluit en zal verder de afkortingen gebruiken -- de problematiek signaleert van het juridische keurslijf waarin het IMG zit. Dat is het punt dat ik ook telkens weer aankaart. Dat maakt het ook best moeilijk

om onze functie uit te oefenen op een manier die voor de Groningers en de Drenten begrijpelijk is.

Het tweede punt is dat de ruimhartigheid die wij geacht worden te betrachten volgens deze onderzoekers in ieder geval ook betracht wordt, onder meer doordat de wettelijke grenzen worden opgezocht.

Het derde punt is het volgende. Er zitten meer belangrijke punten in, maar dit punt wil ik als derde noemen. Dat punt is dat de onafhankelijkheid van het IMG -- ik zeg het in mijn even woorden -- moet worden gekoesterd, ook al is dat voor de Kamer af en toe lastig. De Kamer voert de discussie immers met de minister en niet met ons. Maar de onafhankelijkheid is volgens mij de enige manier om het vertrouwen bij de Groningers nog enigszins overeind te houden of verder te vergroten. Dat is ook de reden dat ik zo vaak pleit voor onafhankelijkheid van de NCG. De overheid is zelf aansprakelijk voor de schade. Dat hebt u daarstraks geconstateerd, voorzitter. Het is natuurlijk te gek dat je zegt "ik haal de afwikkeling bij de NAM weg, want die is anders de eigen aansprakelijkheid aan het afwickelen; dat is niet goed, dat moet neutraal gebeuren", maar je nu de overheid de aanwijzingsbevoegdheid zou geven voor het onafhankelijke IMG, terwijl die overheid naast de NAM aansprakelijk is. Dat wringt, dat is niet goed en dat is ook niet nodig.

De voorzitter:

Maar toch zien we bij het onafhankelijke IMG dat vanwege het civiele aansprakelijkheidsrecht uw bestuursorgaan toch een vergaande protocollering heeft ingevoerd, waardoor het hele proces door bewonersorganisaties echt als gejuridiseerd wordt ervaren. Wat kun je daar dan aan doen?

De heer Kortmann:

"Juridisering" is een magisch woord. Als je als wetgever zegt "IMG, jij moet overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek de aansprakelijkheid van de NAM afwickelen", is dat een juridische taak. Of je dat nou doet, inkadert, in een bestuursrechtelijke procedure of in een procedure bij de burgerlijk rechter, het blijft een juridische taak, waar juridische kanten aan zitten. Wij proberen nu net zo veel mogelijk te deformaliseren. De Groningers gaan nu uitgebreider recht krijgen op rechtsbijstand. Daar heb ik geen probleem mee, maar het zal tot een verdere juridisering leiden. Dan wat betreft de protocollen. Als je met honderdduizenden aanvragen te maken hebt -- ik zeg het nog maar een keer -- moet je protocollen maken. Of je het nou wil of

niet, als je deze grote aantallen voortvarend wil afwikkelen, moet je dit soort systemen maken. Maar die moet je wel, vind ik, soepel hanteren. Tot de strakken, die vinden dat de procedures streng gevoerd moeten worden en dat je je streng aan die procedurele regels moet houden, behoor ik niet.

De **voorzitter**:

Dus niet te veel op basis van wantrouwen, bedoelt u.

De heer **Kortmann**:

Ja, maar ik vind ook ... Kijk, een heel mooi voorbeeld dat gespeeld heeft, is de bezwaartermijn van zes weken. Iemand die te laat zijn bezwaarschrift indiende, werd niet ontvankelijk verklaard. Toen heb ik in mijn organisatie gevraagd: menen jullie dat deze man voor zijn eigen belangen kon opkomen? Toen was het antwoord nee. Ik zeg: hoe kun je die man dan niet-ontvankelijk verklaren? "Ja, dat moet van de rechter." Ik zeg: "En als we het toch doen, wat doet de rechter dan? Niks! Want niemand gaat naar de rechter toe als je hem wel ontvankelijk verklaart." Toen zeiden ze: ja, maar de rechter kan dat ook ambtshalve. Maar dat is in de tussentijd veranderd, dus de rechter doet dat niet meer ambtshalve, dus zonder dat iemand een beroep op hem heeft gedaan. Daar zie je een versoepeling. Overigens hebben we in de tussentijd de bezwaartermijn tot twaalf weken verlengd, juist weer om te zorgen dat iemand niet door dit soort formaliteiten naast de boot valt.

De **voorzitter**:

In een van die aanbevelingen uit die evaluatie, aanbeveling 6, wordt onder andere het volgende gezegd. "Herijk de opdracht aan het IMG door het instellen van een publiek schadefonds met meer mogelijkheden voor een ruimhartige schadevergoeding." Vindt u het wenselijk om dat schadefonds in te stellen? Wat voor omvang is ongeveer nodig wil dat betekenis hebben voor de wijze waarop IMG ruimhartig schade kan vergoeden?

De heer **Kortmann**:

Dat is maar een van de keuzemogelijkheden die in aanbeveling 6 wordt gegeven. Een van de mogelijkheden is om een schadefonds op te richten, maar er wordt ook gezegd dat je geen schadefonds kunt oprichten, maar ruimere bevoegdheden aan het IMG kunt geven. Ik vind het probleem ... Ik ben niet tegen een schadefonds. Het voordeel van een schadefonds is dat je als bestuursorgaan dat dat schadefonds beheert een grote mate van beleidsvrijheid hebt, tenminste als de wet waarmee dat schadefonds wordt

opgericht, die ruimte geeft. Maar daar ga ik even van uit. Het bezwaar tegen het idee is dat je het nu gehanteerde systeem totaal op z'n kop zet. Het is echt een andere vorm. Ik zou zelf zeggen: waarom zou je de bevoegdheden van het IMG, of een vergelijkbaar instituut, niet zodanig verruimen dat het IMG ook een zekere beleidsvrijheid heeft? Daarover moet natuurlijk verantwoording worden afgelegd, want daarmee ben je wel een verlengstuk van EZK, maar het moet een zekere beleidsruimte hebben om te zorgen dat er gedaan wordt wat er gedaan moet worden en niet alleen het strakke juridische ...

De **voorzitter**:

Kunt u mij niet compleet, maar wel iets specifieker aangeven welke bevoegdheden u nodig zou hebben als er geen schadefonds is of als er wel een schadefonds is? Om wat voor bevoegdheden gaat het dan precies?

De heer **Kortmann**:

Ik denk dat het met name gaat om het oplossen van knelpunten. Ik noem maar een knelpunt als sociale ongelijkheid. Het voorbeeld dat ik daarstraks gaf, was dat één woning in de straat niet wordt aangepakt, maar de andere wel. Dan zou je moeten kunnen zeggen: wij vinden het verstandig om hier die hele straat op te knappen en niet één huis buiten de boot te laten vallen. Het punt -- dat gaat nu waarschijnlijk lukken -- van de funderingen die niet kapot zijn door gaswinning maar door andere redenen ... Ja, het is van de gekke. Dat hoeft niet alleen bij funderingen te zijn, maar dat kan ook met een verkeerde kapconstructie zijn. Daar moet je op een gegeven moment, zeker als de mensen het niet kunnen betalen, oplossingen kunnen vinden. Het is dus de vrijheid om meer te doen. Ik zie het bij het interventieteam. Dat vindt regelmatig oplossingen doordat daar de vrijheid van de NCG wordt gebruikt, om eerlijk te zijn, om meer te doen. Dat doen we dan met NCG, IMG en vaak ook de lokale overheid. Soms doen we dat ook -- die komen wat weinig aan de orde -- met de banken. Die worden er beter van als die huizen worden opgeknapt. Als de hypotheekhouder zijnde is dat een hele terechte partij die erbij betrokken wordt. Maar dan kun je integrale oplossingen vinden. Die mogelijkheid hebben we nu niet.

De **voorzitter**:

U zei net ook nog -- dat is mijn laatste vraag hierover -- dat het schadefonds ook een risico heeft, namelijk dat dit het bestaande systeem op de kop zou gooien. Maar misschien is dat ook wel nodig.

De heer **Kortmann**:

Ja, het is de vraag wat wijsheid is. Het geluid in Groningen, "begin nou niet weer met een hele nieuwe regeling", hoor je heel regelmatig, ook bij kleinere veranderingen. Ik denk zelf dat het verstandig is om eerst te kijken of het voldoende is om de huidige regelingen bij te stellen, want als je op een schadefonds overgaat, betekent dit dat je echt in andere verhoudingen komt te staan en weet je ook niet wat voor nieuwe problemen je weer tegenkomt. U vroeg mij ook welk bedrag daarvoor nodig is. Dan zou ik zeggen: in Brabant zeggen ze dan "veul".

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan mevrouw Van der Graaf.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Ik kom even terug op de verschillen die er waren tussen de oordelen van de schade-experts en de deskundigen en de gevolgen voor het bewijsvermoeden. Het bewijsvermoeden wordt alleen ontkracht als er met voldoende mate van zekerheid een andere oorzaak kan worden aangetoond. Het moest één oorzaak zijn, zo heeft u uitgelegd. We hebben het er eerder over gehad dat de oordelen van de deskundigen, van de schade-experts konden verschillen. De vraag die we dan hebben, is: als deskundigen hierover verschillend oordelen, hoe kan er dan sprake zijn van voldoende zekerheid over de vraag of het bewijsvermoeden weerlegd kan worden?

De heer **Kortmann**:

De oordelen van de deskundigen kunnen verschillen. Sterker nog, dat is onvermijdelijk. Dat vind je ook terug in het rapport van Andersson Elffers Felix en de Universiteit Utrecht. Ik geloof dat dit juist is: die zijn onvermijdelijk. Het gaat erom dat in gevallen waarin de situaties goed vergelijkbaar zijn, soms onverklaarbare verschillen optreden. Dat vinden wij niet goed. Daar moet je dan ook iets aan proberen te doen. Als je met deskundigen werkt, als je dat systeem volgt, dan is daar noodzakelijkerwijs aan verbonden dat er verschillen zijn tussen deskundigen. Ieder huis verschilt van een ander huis, ook als ze in dezelfde tijd zijn gebouwd. Denk er maar eens aan dat de een het wel goed heeft onderhouden en de ander niet. De een heeft een dure inrichting, de ander heeft een buitengewoon sobere inrichting. Dus dat verschilt allemaal. Dat is wat je van de deskundigen dan ook vaak hoort. U weet zelf, en dat is ook bekend ... Laat maar eens de waarde van een huis taxeren door vijf deskundigen die dat niet van elkaar weten -- want anders bellen ze. Daar komen vijf verschillende

bedragen uit, waar best grote verschillen in kunnen zitten. Dat zit in het systeem van de deskundige die toetst. Ik vrees dat daaraan niet te ontkomen is, tenzij je voor een systeem kiest dat ik daarstraks suggereerde, namelijk een deltaplan waarbij je straten opknapt en je je niet zo druk maakt over de problematiek van de aansprakelijkheid en herleiding tot de aardbevingen.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Maar is dan het bewijsvermoeden voldoende weerlegd?

De heer **Kortmann**:

Dat zijn twee verschillende dingen. De waardering door de deskundige ... Bij het weerleggen van het bewijsvermoeden gaat het erom of de deskundige zegt: "Ja, niet gaswinning is de oorzaak, maar bijvoorbeeld veenoxidatie of" -- en dat is nog iets ingewikkelder; ik kan me daar ook niet zo makkelijk iets bij voorstellen -- "thermische werking." Ik noem maar wat dingen die veel in rapporten voorkomen. Als de een zegt "ik ben ervan overtuigd dat dit en dit de enige oorzaak is" en de ander zegt "ik denk dat het hier mogelijk ook veenoxidatie is, maar ik weet dat niet zeker" of "ik denk dat het hier mogelijk ook thermische werking is, maar ik weet dat niet zeker", dan krijg je bij de deskundige die het niet zeker weet de uitkomst dat het bewijsvermoeden niet is weerlegd en bij de deskundige die het wel zeker weet dat het bewijsvermoeden wel is weerlegd. Als wij als IMG dan zeggen "wij weten dat beter" en zeggen dat het in beide gevallen niet is weerlegd, dan doen wij ons werk naar mijn overtuiging niet juist.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Maar als er dan sprake is van die verschillende beoordelingen, valt het dan niet uit te sluiten dat er in bepaalde gevallen misschien toch tot een oordeel is gekomen waarvan gezegd zou kunnen worden dat het bewijsvermoeden onterecht is weerlegd?

De heer **Kortmann**:

Kijk, als er verschillen zijn tussen die deskundigen, kan dat wel. Als je die casussen tegelijkertijd op je bord krijgt, of als bijvoorbeeld in bezwaar of bij de zienswijze het rapport van de buurman ernaast wordt gelegd, kan dat redenen zijn om te gaan twijfelen. Als je dan ook gaat twijfelen over de deskundige die zegt "er is wel een causaal verband met de gaswinning", betekent het dat het bewijsvermoeden niet weerlegd is. Daar zie je weer: als we twijfelen, leggen we het uit in het voordeel van de gedupeerde.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Mocht het nou zo zijn dat een gedupeerde nu van mening is dat het bewijsvermoeden onterecht is weerlegd, welke weg staat er dan nu nog open voor die gedupeerde om te volgen?

De heer **Kortmann**:

Als die dus voordat wij een besluit nemen ons niet weet te overtuigen, dan krijgt die een besluit dat het bewijsvermoeden wel weerlegd is, als wij dat denken op basis van een deskundige, en dan kan die niets anders doen dan in bezwaar gaan. Als dat besluit op bezwaar wederom voor hem nadelig uitvalt, kan hij in beroep bij de rechtbank, en dan nog eens een keer in beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak. Dus op zich is er een lange weg van rechtsbescherming, maar het is verschrikkelijk voor mensen als ze die weg moeten volgen. We moeten niet onderschatten wat het voor een burger betekent om dit soort procedures, die velen -- en gelukkig maar -- volkomen vreemd zijn, te moeten volgen.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Dit heeft u voor ons opgehelderd. U zei in dit verhoor dat u nooit van het ministerie te horen hebt gekregen dat het effectgebied volgens de NAM te ruim was. Toch zien we wel dat u in uw brief van 21 oktober 2020 begint over de reikwijdte van het effectgebied. Wij vragen ons af waar dat dan over gaat en wat daar de aanleiding voor is geweest.

De heer **Kortmann**:

Ik hoor natuurlijk wel dingen die de NAM vindt via allerlei andere kanalen. Denk maar aan de media. De NAM laat zich natuurlijk met een zekere regelmaat uit. Er wordt gesproken op symposia en congressen. Zoals ik u zostraks zei: ik heb van de NAM dat nooit te horen gekregen en ik heb ook nooit van het ministerie van EZK te horen gekregen -- tenzij mijn geheugen me in de steek laat, maar daar heb ik nog weinig last van -- dat de NAM dit zou vinden.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Het was een brief die geschreven was op verzoek van het ministerie.

De heer **Kortmann**:

Ik weet zo niet over welke brief u het hebt.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Om te reageren op NAM's bezwaren. Het is een brief van 21 oktober 2020. Het onderwerp van de brief is de facturen van NAM. Ik vraag u of dit een brief was, geschreven op verzoek van het ministerie om te reageren op de bezwaren van de NAM.

De heer **Kortmann**:

Het is lastig om te spreken over stukken die ik niet voor me heb. Maar ik neem aan dat het een brief is naar aanleiding van informatie die de NAM heeft gevraagd. Ik heb u zostraks gezegd dat EZK regelmatig naar aanleiding van verzoeken van de NAM -- of dat per brief, per mail of op een andere manier op het ministerie terecht is gekomen, weet ik niet -- aan ons vroeg: deze punten zijn aan de orde, kunnen jullie daarop reageren? Het zou heel goed kunnen dat die brief daaruit voortkomt. Ik neem toch aan dat in het begin van die brief wel staat waarop we reageren. Tenminste, dat lijkt mij een logische structuur.

Mevrouw **Van der Graaf** (ChristenUnie):

Ja, daaruit leiden wij af dat het een brief is, geschreven op basis van een vraag vanuit het ministerie om te reageren op bezwaren van de NAM. Ik zou me zo kunnen voorstellen dat het in de lijn is die u net schetst. Ik kijk even naar de collega's of het op dit moment in het gesprek nodig is om de brief bij u neer te leggen, zodat u daar verder op in kunt gaan, of dat dit zo voldoende aan de orde is geweest. U krijgt de brief. Dan weten we allebei waar we het over hebben. Op de eerste pagina ziet u het voorblad met een aanhef en een korte omschrijving van de aanleiding. Op de tweede pagina begint een hele verhandeling over de reikwijdte van het effectgebied. Die is vrij uitgebreid.

De heer **Kortmann**:

Ik herinner me dat het inderdaad een brief is waarbij de NAM bij EZK had aangekaart dat er mogelijk een arbitrage zou worden aangespannen. Toen hebben wij gezegd -- dat staat in deze brief van het IMG -- dat het de voorkeur zou verdienen dat in de openbaarheid te doen. De NAM schrijft aan EZK dat het bewijsvermoeden een centrale plaats inneemt. Vervolgens zetten wij uiteen hoe het idee van het IMG van het bewijsvermoeden moet worden uitgelegd en toegepast. Dat is wat in deze brief staat.

Dus we hebben niet meer gedaan dan uitleggen hoe wij de toepassing van het bewijsvermoeden zien en hoe we nog steeds de oude contouren van Huizinge handhaven.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Oké, helder. Dan komen we een beetje tot een afronding. Ik wil toch even beginnen met de belofte die IMG doet. IMG belooft dat schades ruimhartig en met oog voor de menselijke maat worden afgehandeld. We hebben in de praktijk en eerdere verhoren gezien dat er ook een ander beeld rijst, namelijk dat van een juridisch ingesteld instituut waarbij aansprakelijkheid van de NAM leidend en ook beperkend is, en waar niet de vraag "hoe kunnen we dit probleem het beste oplossen?" als leidend principe geldt. Hoe verhoudt de belofte van IMG zich tot dat beeld dat wij tegenkomen? Ik bedoel dus de belofte van ruimhartigheid en het oog voor de menselijke maat.

De heer **Kortmann**:

Ik moet u zeggen dat het mij persoonlijk raakt als mensen het verwijt maken -- en dat gebeurt vaker -- dat wij niet ruimhartig zouden zijn. Ik heb al wat voorbeelden gegeven. Ik geloof niet dat ik het voorbeeld van de waardedaling heb genoemd. De Hoge Raad zegt: je kunt alleen een vergoeding krijgen voor waardedaling als je je huis verkoopt. Wij zijn daar vele malen verder gegaan. We hebben gezegd: iedereen kan nu een vergoeding voor waardedaling krijgen, als er tenminste sprake is van waardedaling in dat gebied. Dat gaat niet om zomaar iets. Dat gaat om een bedrag van een kleine half miljard dat uiteindelijk is uitgekeerd. Dat is een voorbeeld.

Ik heb u het gebied aangegeven waarin wij het bewijsvermoeden toepassen: 35 kilometer vanaf het epicentrum van Huizinge, globaal gezegd. Ik noem het voorbeeld van immateriële schadevergoeding: vrij €3.000 per gezin, €5.000 per persoon. Misschien ook nog over die waardedaling. Er is in het begin heel veel heisa geweest. De Stichting WAG had een procedure bij de burgerlijke rechter aangekaart om waardedaling voor mensen te claimen. Die heeft een jaar, anderhalf jaar later haar "leden" -- want het zijn eigenlijk geen leden, maar degenen voor wie Stichting WAG opkwam -- geadviseerd: dien je verzoek maar bij het IMG in, want dan krijg je waarschijnlijk meer dan bij ons. Ik noem de ruimhartigheid in de zin van de zaakbegeleider. Dat systeem hebben we gehandhaafd. Dat is niet goedkoop, maar dat is wel om ze te helpen, en een goed voorbeeld van de menselijke maat. Ik noem het

oprekken van de bezwaartermijn van zes weken -- wat de algemeen bestuursrechtelijke bezwaartermijn is -- naar twaalf weken. En de overkoepelende ruimhartigheid: als we twijfelen, nemen we een beslissing in het voordeel van de benadeelde. We doen echt ons uiterste best. Bedenk wel -- ik heb het al aangegeven -- dat we met een organisatie zitten met 750 mensen, waarvan een groot deel zelf schade heeft gehad. Dan het verwijt krijgen van sommige kanten, meestal niet goed onderbouwd, van "jullie zijn niet ruimhartig" ... Dat doet mij pijn, maar dat doet mij ook pijn omdat ik de pijn in de organisatie voel.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Waarom doet u dat persoonlijk zo'n pijn?

De heer **Kortmann**:

Omdat ik naar eer en geweten probeer daar waar het maar enigszins mogelijk is, die vergoeding toe te kennen. Het is natuurlijk wel zo dat van mij ook wordt gevraagd om niet vergoedingen toe te kennen als ik zeker weet dat er geen grond voor is. Het is niet zo dat iedereen die schade heeft, waar die schade ook vandaan komt, bij het IMG kan aankloppen en dat wij zeggen: die vergoeden we wel.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

We hadden natuurlijk een verhoor met verschillende mensen, onder wie mevrouw Top. Zij zegt: het is in feite oude wijn in nieuwe zakken; de IMG heeft de rol van de NAM overgenomen. Wat vindt u ervan dat dit kennelijk een beeld is?

De heer **Kortmann**:

U noemt mevrouw Top, voor wie ik grote bewondering had en nog steeds heb. Ik heb toen ze wegging haar de "Jeanne d'Arc van Groningen" genoemd. Maar het is naar mijn idee een opmerking zonder grond. Ik noem het maar even. We hebben in totaal 1,5 miljard uitgekeerd tot nu toe, waarvan een klein miljard voor fysieke schade. De NAM en het CVW hebben in de langere periode -- van '12 tot '18 -- dat zij samen schades hebben uitgekeerd 400 miljoen uitgekeerd. Ik begrijp niet goed hoe er gezegd kan worden "er is niks veranderd". Ik vind dat daarmee het IMG tekort wordt gedaan. En opnieuw: ik vind het ook belangrijk dat de mensen daarbinnen de waardering krijgen die ze verdienen. Dan wijs ik opnieuw op dat rapport dat niet wij hebben laten maken, maar dat EZK heeft laten maken, van Andersson Elffers Felix samen met de Universiteit Utrecht, waarin heel

duidelijk wordt geconstateerd dat die ruimhartigheid wel degelijk aanwezig was.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Op 11 juli 2022, onlangs dus, heeft u ook het Sociaal Handvest Groningen ondertekend. Daarin staat onder andere: "Beperk het schadeherstel niet tot waar de NAM direct aansprakelijk voor is, maar maak woningen tevens bevestigend". Op welke manier kunt u daar invulling aan geven?

De heer **Kortmann**:

Daarbij verwijs ik naar mijn eerdere opmerkingen over het deltaplan. Als je het straat voor straat doet, moet je niet alleen kijken naar te versterken huizen of huizen waar de aansprakelijkheid van de NAM vaststaat, maar gewoon opknappen. Groningen verdient dat.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Kan dat nu al?

De heer **Kortmann**:

In ieder geval wij kunnen dat niet, maar de overheid is almachtig, zeker onder druk van de Kamer.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dank.

De **voorzitter**:

Wij zijn uitgevraagd als commissie. Dank voor uw medewerking. Ik verzoek de griffier om u naar buiten te geleiden.

De heer **Kortmann**:

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Om 14.00 uur zal het volgende verhoor plaatsvinden, met de heer Spijkerman, de algemeen directeur van de Nationaal Coördinator Groningen tussen 2018 en 2022.

Sluiting 13.03 uur.